

Hasan Kara:
Ankara Hayvanat Bahçesi

**Kediler Evlerinin Yolunu
Nasıl Bulurlar?**

Faik Engin:
Yavru Köpek Bakımı

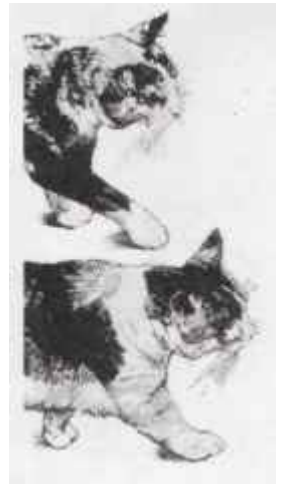
**Kimsesiz Hayvanların Dostu
İsmet Hoca**

Ömer Erzeren:
Almanlar, Köpekler ve Kediler

**Kedisini Dövmeyen
Dizini mi Döver?**

Tsiang Tse:
Tamtarantam

TAN

Kedi'dekiler

Damdan Dama..... 4

Tartışmaya Davet..... 8

Ankara Hayvanat Bahçesi..... 10

Hasan Kara

Kedi Eğitimi: Kedisini Dövmeyen Dizini Döver mi?...12

Almanlar, Köpekler ve Kediler..... 17

Ömer Erzeren

Kediler Evlerinin Yollarının Nasıl Bulurlar?..... 18

Kimsesiz Hayvanların Dostu: İsmet Hoca..... 20

Sema Ögünlü

Yavru Köpek Bakımı..... 24

Veteriner Hekim Faik Engin

Hangisi Daha Akıllı?..... 26

Susan Ginsberg

Zararsızdır Korkmayın..... 28

Enver Topaloğlu

Günlerden Bir Gün..... 30

Veterinere Soralım..... 31

Sevdiğim Kediler: ATOM..... 33

Tan Oral

O Şimdi Anne!..... 34

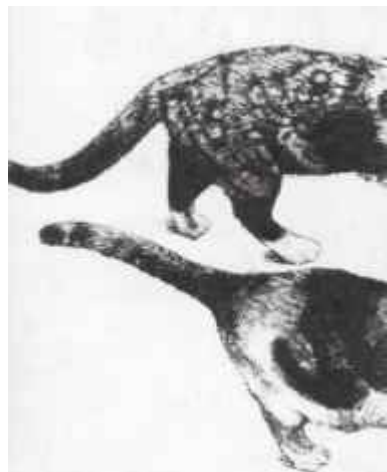
Tamtaramtam..... 40

Tsiang Tse

Kırmızı Top..... 44

Serdar Sıralar

Sizden Size..... 46

HERŞEY YAYINCILIK

CUMARTESİ YAYINLARI

HENRI TROYAT ÖLÇÜSÜZ DOSTLUK

"Bernard'a sekiz sayfalık bir mektup yazdım. Kendi kendime konuşuyormuş gibi her şeyi anlatıyorum ona. Her şey, ama aslında hiçbir şey. Çünkü o yokken günlerim bomboş geçiyor. Sanki bir katalizör o, günlerimin güzelleşmesi için gerekli olan bir katalizör. O gidince kış uykusuna yatıyor gibiyim."

ALBERTO MORAVIA MEÇHUL TANRI

"Tabuların büyük ölçüde ortadan kalktığı günümüzde konusu gerektirdiği halde cinsellikten söz etmeyen yazarlar, politikadan konuşmanın yasak olduğu bir diktatörlüğün devrilmesinden sonra susmayı sürdüren vatandaşlara benziyorlar."

SAMİ BAYDAR DÜNYADAN ÇIKIŞ YOLLARI

"Önceden bunları yazdığım için şimdi tekrar yazamıyorum. Önceden bıktığım için tekrar bıkmamanın anlamı yok. Önceden sevdiğimi söylediğim için şimdi tekrarlamak gerek. Şimdi tekrar tekrar söylüyorum; çemberin iki ucu birleştiğinde ben yokolacağım."

TARJİ VESAAS TÜRKÇESİ MELİH CEVDET ANDAY BUZ SARAYI

Işıklar ve ışınlar, senden bana, benden sana mı, yoksa yalnızca benden sana mı yansıyor... Aynaya giriyor, sonra gene çıkıyor, bunun ne olduğu üstüne ne bir cevap, ne de bir açıklama. Bu somurtuk kırmızı dudaklar senin dudakların mı, hayır değil, benim dudaklarım, ne kadar da benziyorlar birbirlerine!

İSKENDER SAVAŞIR MASALDAN SONRA

"Anlam bakımından, anlaşılabilirlik bakımından bir enkazı andıran bu hayatın yine de sahip olduğu kendine özgü lezzeti anlatabilmek isterdim."

PAZARTESİ KİTAPLARI

İSKENDER SAVAŞIR AŞK VE İŞ

(ŞİİR)

SALİH ECER İHTİMALEN

(ŞİİR)

Yonca Pazar günü toplanır insan Pazartesi. Peygamber çiçeği bilmeden ölür.

KEDİ

**Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü**
İskender Savaşır

Genel Yayın Yönetmeni
Mahmut Kurdoğlu

Yayın Kurulu
Sinan Gökçen • Mahmut Kurdoğlu
Najla O. Kurdoğlu • Sema Öğünlü
İskender Savaşır

Kapak Tasarım
Yılmaz Aysan

Kapak Resmi
Tan Oral

Sayfa Düzeni
Sema Önbaş

Danışmanlar
Mustafa Arslantunalı • Bilge Karasu •
Tan Oral • Veteriner Hekim Ahmet
Tahiroğlu

Montaj
Turgay Tekatan

Baskı
Boyut Matbaası

Dağıtım
GAMEDA

Çorbada Tuzu Olanlar
Bülent Acar • Barış Bilgen • Bilge
Ceylan • Ragıp Duran • Vet. Hek.
Faik Engin • Süleyman-Deniz
Erdoğan • Ömer Erzeren • Vet. Hek.
İlhan Gökçöl • Ceren İncesu •
Sevda Kılıç • Nadire Mater • Tan
Oral • Müge Özşirvan» Müfide Pekin
•Serdar Sıralar •Enver Topaloğlu •
Sema Ündeğer

Çorbaya Kuyruğu Batanlar
Diago • Havuç • Haydut • Kaplan •
Suat • Tedi ve 5 Yavrusu» Tipex •

Abone
Yıllık 75.000 TL. Yurtdışı Abone 20
Dolar veya Karşılığı Türk Lirası Yapı
ve Kredi Bankası Beşiktaş Şubesi
Hesap No: 057848-4

Adres
Herşey Yayınları, Klodfarer Cad.
Dostluk Yurdu Sk. Hacıbey Apt. 10/7
Sultanahmet 34400 İstanbul
Tel: 518 83 76 • Faks: 518 83 75
PK. 652 Beyoğlu / İstanbul

Kedi'cilerden

Bir, iki derken işte üçüncü sayı da elinizde. Yoksa bu işi başardık mı? Bu sorunun yanıtını verebilmek için henüz erken belki. Reklam bulmak konusunda sıkıntılarımız henüz sürüyor, dağıtımın getirdiği engeller de öyle. Ama amatör bir kadro ve yeni bir okuyucu kitlesi birlikteliği ile çok şey yapılabileceğini gördük. Şimdi geleceğe daha umutla bakmamızı sağlayan nedenler var. Bu nedenlerin en belirgin olanı da okuyucularımızın desteğinin hiç azalmadan, artarak sürmesi.

Bu sayı, Kedi'nin sayfaları arasında köpeklere de rastlayacaksınız; ancak emin olun, her şey kontrol altında. Sonunda, bu bir istila değil sadece bir ziyaret. Şaka bir yana, bundan sonra **Kedi'de** bu tür ziyaretlere daha sık rastlayacaksınız. Bunun ilk örneği de dost köpekler. Evet 'dost' köpekler.

Sanılanın aksine, köpeklerle kediler arasında ezeli rekabetten kaynaklanan bir düşmanlık yok. Tam tersi, kediler köpeklere karşı her zaman hoşgörülü olmuşlardır!

Dergimizin çıkış nedenlerinden en önemlisi hayvanseverler için bir platform oluşturmaktı. Köpeklere yer vererek bu platformun genişletilmesi için ilk adımı attık. İleriki sayılarımızda bu platformun daha da genişletilebilmesi için önerilerinizi bekliyoruz. Kuşseverler, balık besleyenler, Kedi dergisinin sayfaları size de açık.

İlk sayımız, ilk sayının taşıdığı zorlukları ve avantajları içeriyordu. İkinci sayımızda bu avantajları kaybetmeden ilk sayının getirdiği zorlukları aşmaya çalıştık. Bu çabada bizim en büyük yardımcımız sizden gelen eleştirilerdi. Sanırsız üçüncü sayımız biraz olsun başarılı olduğumuzu gösteriyor. Dileğimiz eleştirilerinizin ve desteğinizin sürekli olması.

Damdan

Felidae

Yazar Akif Pirinçci 1959 Türkiye doğumlu. Dokuz yaşında ailesiyle birlikte Almanya'ya göç eden Pirinçci Bonn'da serbest yazar olarak yaşıyor ve 40 yaşında Avrupa'nın en iyi yazarı olacağına inanıyor. İlk romanı *Gözyaşları Herşeyin Sonudur*. İkinci romanı *Felidae* adlı bir cinayetler öyküsü. İlk basımını 1989'da yapılan *Felidae* 500 bin basmış. 1990'da yedinci baskıya ulaşmış. Romanın baş kahramanı bir kedi. Öykü, sahibi yeni bir yere taşınan kedinin gözünden bölgedeki cinayetler dizisini gerçeküstü bir anlatımla ele alıyor.

Korku ve cinayetler roma-

nının bu başarılı yazarı, gerilimlerden müthiş hoşlanıyor. Yazara göre dünya bir cehennemdir. Varoluşundan bu yana zincirleme reaksiyonlar halinde kötülükler ve acılar birbirini izlemekte. Peki, uzak gezegenlerde ya da galaksilerde daha farklı ya da daha iyi bir yaşam olup olmadığını kim bilebilir? Ancak, yine de bilinen ya da bilinmeyen tüm bu çirkinliklerin kaynağı insandır. Bakalım bu yaratıkların böylesi evrenlerde rolleri neler?

Yanıtlar *Felidae*'de.

Kitap Almanya'da, Almanca olarak Goldmann Yayınevi tarafından 1989 yılında basılmıştır. Fiyatı ise 9.80 DM'dir.

İstanbul'da Bir Av Müzesi

Arnavutköy, Dulkadiroğulları Sokak, 4 numarada iki katlı güzel ahşap bir bina Av Müzesi. Ali Üstay beye ait olan bu müzenin iç dekorasyonunu Cengiz Bektaş yapmış. Hiçbir hayvanseverin ilgisiz kalamıyacağı bu müzede, timsahtan vahşi kediye kadar çeşitli ebatla hayvanlar bize bakıyor. Üstay bu hizmetinden dolayı çeşitli ödüller almış. Bu kadar küçük bir yere ormanları, kocaman vizon ve kaplanları ve soyu tükenmekte olan boz ayıyı sığdırmak da Cengiz Bektaş'ın başarısı olsa gerek. Müze, Pazar günleri hariç hergün açık,

üstelik ücretsiz! Müzeyi terk etmeden önce, müze defterine izlenimlerinizi yazmayı unutmayın...

Kelaynak

Doğal Hayatı Koruma Derneği'nin yayını Kelaynak'm Mart-Nisan sayısında, Akyatan Gölü çevresindeki gelişmeler, Büyük Menderes Deltası, kumulların durumu ve kardelen ele alınmakta. Akyatan bölgesinde incelemelerde bulunan Doğal Hayatı Koruma Derneği, Akyatan'ın tabiatı koruma alanı olması gerektiği çünkü buranın 17 deniz kaplumbağısı üreme alanı projesi içinde-

ki öncelikli alanlardan biri olduğunu savunuyor. Ayrıca, dergi bu bölgenin su kuşları ve turaç koruma ve üreme sahası olarak ilan edilmesine rağmen, avcılığın yoğun bir şekilde sürdüğünü belirtiyor. Büyük Menderes Deltası'nın ve Bafa Gölü'nün korunması amacıyla Ağustos 1991 tarihinde bir projenin alan raporunun titiz bir çalışma sonucu bitirildiği müjdeleyiyor, ve bölgede Ege Üni-

versitesi öğretim üyelerinden Dr. Mehmet Sıkı ile birlikte Tepeli Pelikanların markalanması çalışmalarının yürütüldüğü belirtiliyor. Bundan başka, dergide Kızıllırmak deltasında gerçekleştirilecek olan üreyen kuşlar araştırmasının 15 Mart'ta başladığı ve 15 Haziran'da sona ereceği duyurusu yapılıyor. Bu çalışmaya katılmak isteyen Kuş Bölümü üyeleri ve kuşlara yönelik çalışmalarda bulunan üniversite mensup ve öğrencileri davetli. Bilgilerinize sunulur.

Kedi-Köpeklere Aşılı Mama

7 Mayıs 1992 tarihli "Hürriyet" gazetesinin İstanbul ekinde çıkan küçük haber bizlerin yüreğine biraz da olsa su serpti:

" Türkiye sonunda kuduzla mücadele için uygar yöntemleri seçmeye başladı. Dünya Sağlık Teşkilatı'nın finanse ettiği sistemle, sokaktaki başı boş kedi, köpek gibi hayvanlar, ilaçlı çikolatalarla aşılanacak. İstanbul ve Trakya Bölgesi'nde önümüzdeki günlerde deneme uygulamasına başlanacak olan sistem için ilk aşamada 40 bin doz çikolata-aşı getirildiği, sonbaharda bu sistemin Türkiye'nin Avrupa kıtasında kalan bütün bölümünde uygulanacağı belirtildi. Bundan önce Almanya ve Fransa gibi ülkelerde vahşi hayvanlar için kullanılan ve uçaktan atılan ilaçlı yem şeklindeki aşı sistemi, dünyada ilk

Dama...

kez Türkiye'de kedi ve köpekler için kullanılacak. Elde edilen verilerden sonra aşılama sistemi sonbaharda bütün Trakya'da uygulanacak. Uzmanlar donmuş olan bu aşuların sokakta uzun süre dayanmayacağı ve uygulamadaki aksaklıkların gözlem yoluyla giderileceğini belirtiyorlar. Dünya Sağlık Teşkilatı'nın bu iş için gerekli teçhizatı gönderdiği; Bakırköy, Eyüp ve Tekirdağ'daki bir bölgede pilot uygulamanın yakında başlayacağı, başarılı olursa yaygınlaştırılacağı bildirildi.

İstanbul Hayvanseverler Derneği Başkanı Suna Develioğlu da bu uygulamayı desteklerini belirterek, "Sokaktaki her hayvanı kuzdu diye öldüren zihniyeti ortadan kaldıracak bu sistemi destekliyoruz." dedi. Dileriz bu uygulama bir an önce başlar ve bütün Türkiye genelinde yayılır.

Vita-Bon

Hayvanlar günlük beslenmeleri sırasında vitamin ve mineral alırlar. Ancak günlük diyetinde bulunan vitamin ve mineraller ender olarak bedenlerinin gereksinim duyduğu düzeydedir. Doğada, hayvanlar içgüdülerine dayanarak bedenlerinin gereksinim duyduğu maddeleri arayıp bulurlar. Ancak ev hayvanları böyle bir olanaktan yoksundur, bunun tek nedeni de olanaksızlık değildir; yüzyıllar boyu bizimle yaşayan hayvanlar bu konu-

daki yeteneklerinin birçoğunu yitirmişlerdir. Bu yüzden, tıpkı biz insanlarda olduğu gibi, hayvanların da günlük diyetlerinin vitamin ve minerallerle desteklenmesi gerekir. İşte bu eksikliği giderecek yeni bir ürün size: Vita Bon. Bu yeni ürün 12 vitamin, 4 mineral, 6 yan elemanı (bakır, mangan, kobalt, kurşun gibi az miktarlarda gereksinim duyulan ama önemli maddeler) ve lecitinin içeriyor. Bütün bunlar sağlıklı bir bedenin gereksinim duyduğu vitamin ve mineralleri kapsamaktadır. Ayrıca hepsi tek bir draje içinde öyle dozajlanmış ki, günde tek bir hap yeterli. Fazlasının bir zararı yok ama günde iki taneden çok vermemeye dikkat edin. Vita-Bon, VitaKraft ürünü.

Kedi Dili

Kediniz çok duyarlı bir hayvandır. Duygularına göre hareket eder. Kedinizi sevdiğinize göre, onu anlamak zorundasınız. Kediler, kendilerini gövde-

diliyle ifade ederler. Ne demek istediklerini her zaman anlamıyabilirsiniz. Kedinizin ne demek istediğini anlamak onun duygularına ulaşmanın yoludur. Geçtiğimiz aylarda İngiltere'de piyasaya çıkan "Kedi Dili" (Cat Talk) adlı kitap, insanların kedi psikolojisine gösterdiği ilginin ve verdiği değer bir kanıtı. Yazar **Carole Wilbourn** bir kedi terapisti olarak onbinden fazla kedi dinlemiş bugüne dek. Ve kedilerden öğrendiği herşeyi bu kitapta dile getirmiş.

Kedilerinizle çok daha doyurucu bir ilişki kurmanızı sağlayacak olan bu araştırmada, kedilerinizin iştahsızlık, keyifsizlik ve işgüzarlık sorunları dahil her türlü sorunlarına çözüm bulmak mümkün. Yazarın bu konuda basılmış dördüncü kitabı. Dilerse-niz postayla isteyebilirsiniz.

Ederi: 9-95 £
Carnell Ltd. Alresford
Colchester
Essex
CCOO 7 8 APP
England.

PORTRE

Adı Kuzu ama, kendisi gördüğümüz gibi köpek. Her ne kadar Kedi dergisinde köpeklere ve öbür şehir hayvanlarına yer verilmekteyse de, köpeklere dair bir yayının olmayışını protesto ediyor. Çaresi yok, şimdilik düşünceli düşünceli Kedi'nin sayfalarında boy göstermekle yetinecek.

Damdan

Köpek Güzellik Yarışması!

Geçtiğimiz ay Gordon's Gin, Alman Köpek Merkezi ve Swissotel işbirliği ile bir 'Dog Show' düzenlendi. Yarışmaya 54 değişik cinsten yaklaşık 200 köpek katıldı. Köpekler, Swissotel'in bahçesinde düzenlenen iki ayrı pistte, uluslararası jüri karşısında boy gösterdi. Ağzlarındaki dişlerden, kilolarına ve görünüşlerine kadar her yönleriyle incelendikten sonra her cinsin birinci, ikinci ve üçüncüleri seçildi. Dereceye giren köpekler kupa ile ödüllendirildi

Dışardan seyreden sokak köpeklerinin içini sızlatan bu yarışmanın sevindirici yönü ise yarışmadan elde edilecek gelirin bir bölümünün Hayvan Sevenler Derneği'ne bırakılması.

Neden Hazır Mama

Evimizde herhangi bir evcil hayvan bulundurduğumuz zaman, onun da bir canlı olduğunu ve onun

bütün sorumluluğunu üzerimizde taşıdığımızı unutmamalıyız.

Kendi gıdamıza nasıl dikkat ediyorsak, evimizde beslediğimiz hayvanların gıdasına da aynı şekilde dikkat etmemiz gerekir. Bunu da ancak dengeli besleyerek gerçekleştirebiliriz. Dengeli beslenmeden anladığımız, yiyeceklerin içinde yeterli miktarda protein, karbonhidrat, mineral, vitamin ve yağ bulunmasıdır. Bu da yeterli olmayabilir. Verdiğiniz yiyecek dengeli beslenme standartlarına uyabilir ama eğer kedinizin ağız tadına uygun değilse bunu yedir-

mek çok zor olacaktır. Ayrıca verdiğiniz yemek onun sinir sistemine de uygun olmalı ve rahatsızlık vermemelidir. Çok önemli bir başka konu da temizliktir. Steril ve hijyenik şartlarda hazırlanmamış bir yiyecek, diğer beslenme şartları uygun olsa bile çok zararlı olacaktır. Onun iyi ve dengeli beslenmesi için gerekli şartları sıralarken sizi de unutuyoruz. Sizin için gerekli olan nedir? Sizin için gerekli olan,

onu çok sevdiğiniz için, onu sağlıklı ve enerjik görmektir ama sağlıklı ve enerjik olması için gerekli olan mamayı hazırlamak da sizin için bir yük olmamalıdır. Hazır mamalar tam bu noktada devreye girmektedir. Hazır mamalar uzun araştırmalar sonucu onların vucutları için gerekli olan vitamin, mineral, karbonhidrat, protein ve yağ (konserve mamalar için buna suyu da ekleyebiliriz) miktarları hesaplanıp onların ağız tadına uygun bir hale getirilerek steril ve hijyenik şartlarda üretilmektedir. Böylece bu mamalarla beslenen hayvanlarda yukarıda sayılan besinlerin eksikliğinden kaynaklanan hastalıklar görülmemektedir. Örneğin ülkemizde özellikle kedilerde görülen raşitizm bu mamaların içinde bulunan yeterli miktarda kalsiyum sayesinde giderilmiştir. Evinizdeki hayvanlar için bu kadar önemli ve yararlı olan hazır mamalar sizi de, pişirme ve uygun nitelikte mama hazırlamaktan kurtarır yani zaman kazandırıp, sizi kedinizin, dengeli beslenip beslenmediği endişesinden kurtarır.

Bu yazı Sezginler İthalat Şirketi tarafından hazırlanmıştır.

Doris Day ve Evcil Hayvanlar

Bilirsiniz, ünlü kadın oyuncuların çoğunluğu hayvanları korumayla şu ya da bu biçimde ilgilidir. Marlyn Monroe'yu, Clark

Gable ile birlikte oynadığı 'Uyumsuzlar' adlı filmde seyrettiyseniz, bu ilginin ne anlama geldiğini de yüreğinizde hissetmişsinizdir. Bizde genellikle Brigitte Bardot bu konuda yaptığı çalışmalarla bilinir. Ama Bardot'nun ilgisi genellikle vahşi hayvanlara yöneliktir. Oysa Doris Day'ın sadece ev hayvanlarına yönelik olarak kurulmuş bir vakfı var; Doris Day Pet Foundation. Bu vakıf geçenlerde, Society for the Prevention of Cruelty to Animals in Monterey County, California (CSPCA) örgütüne 10.000\$'lık bir bağış yaptı.. Bu bağış örgütün kısırlaştırma programlarında kullanılacak

Kısırlaştırma gerçekten de sokak hayvanlarına yönelik bir kampanyanın temel hedefi olmalı.. **Massachusetts SPCA Başkanı** da, **Kedi Dergisi'ne** yazdığı mektupta bu konu üzerinde duruyor. Hayvanları seviyoruz ama bu sevgi yeterli kadar örgütlenmemişse genellikle yarardan çok zarar getiriyor. SPCA başkanı **Gus Thornton** yazdığı mektupta şunları söylüyor "Bir çok iyiniyetli insan, sokaktaki kedilere yiyecek vererek bu kedilere yardım et tiklerini düşünüyor. Gerçekte ise, bu yardımlar, sokakta süren sefaletin ve Belediyenin yaptığı kısımların devam etmesine neden oluyor." Sokaktaki vahşetin devam etmesini önlemenin en geçerli yolu ise kısırlaştırma. Bu konuda etkin bir kampanyanın yokluğu yapıla-

Dama...

bilecek yardımların da etkisizleşmesine yol açıyor. Sanırız, görev bu tür amaçlara yönelik kurulmuş dernek ve organizasyonlara düşüyor. Eğer sokak hayvanlarının popülasyonu kontrol altında tutulabilirse, durumlarının iyileştirilmesi çok kolaylaşabilir.

Vahşi Kedilere Yardım

Vahşi bir kediye sahip olmak ister misiniz? Batı'da kedi ticareti hayli yaygın. Yeni doğmuş yavrular, soyağaçlarının 'kalitesine' göre hayli yüksek fiyatlarla alıcı bulabiliyorlar. Bu ticarete yavruların gereksiz yere uzun mesafe yolculuklarına çıkmasını önle-

mek için fotoğraflar hatta video kasetler kullanılıyor. Şimdi ise yepyeni bir kedi türü piyasada. Bu türün ismi **lynx**', genellikle 'vahşi kedi' olarak biliniyor. Satın alabiliyorsunuz ama sahip olamıyorsunuz, dahası yüzünü bile göremiyorsunuz. ABD'de, Syracuse Üniversitesi, doğal nedenler ve insan yerleşmeleri yüzünden, normal yerleşme bölgelerini kaybeden lynx'ler için bir proje başlattı. Normal olarak New York, Adirondacks dağlarında yaşayan bu türü tekrar eski bölgelerine taşımak istiyorlar. Kediler ilkönce teker teker yakalanıyorlar, daha sonrada eski yerleşme bölgelerine yerleştirilmeden hepsine birer isim veriliyor ve yerlerini tespit

etmekte kullanılan bir verici takılıyor. Serbest bırakılmadan önce 'uygarlıkla' doğadaki yaşamlarını baltalayacak kadar yakın temas kurmalarını önlemek için de bir geçiş bölgesinde tutuluyorlar. New York'un dağlık bölgelerinde gezen, yüzünü hiç görmeyeceğiniz ve sizin verdiğiniz ismi taşıyan, bir vahşi kediniz olmasını isterseniz; aşağıdaki adrese, kendi adresinizi taşıyan bir zarf gönderin. Half Moon Cat Club, Dept. CF, Rt. 1, Box 108,

Leeds NY 12451. Yok ilk önce Türk kedileri diyor-sanız, biraz daha beklemeye-

niz gerekiyor. Çünkü, bütün çabalara rağmen hala Türkiye'de amaçları netleştirilmiş bir kampanya yok.

Dog & Cat VETERINARY CLINIC

Vet.Hekim AHMET TAHİROĞLU

*Aşı/Check-up/Operasyon/
Tedavi ve Banyo*

**Yalıboyu Cad. 202/A
Arnavutköy-İST**

 263 43 29

 269 88 95

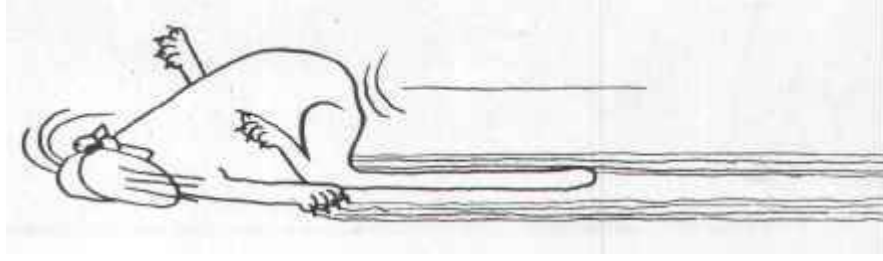
262 76 91

Çalışma Saatleri:

11:00 - 19:30

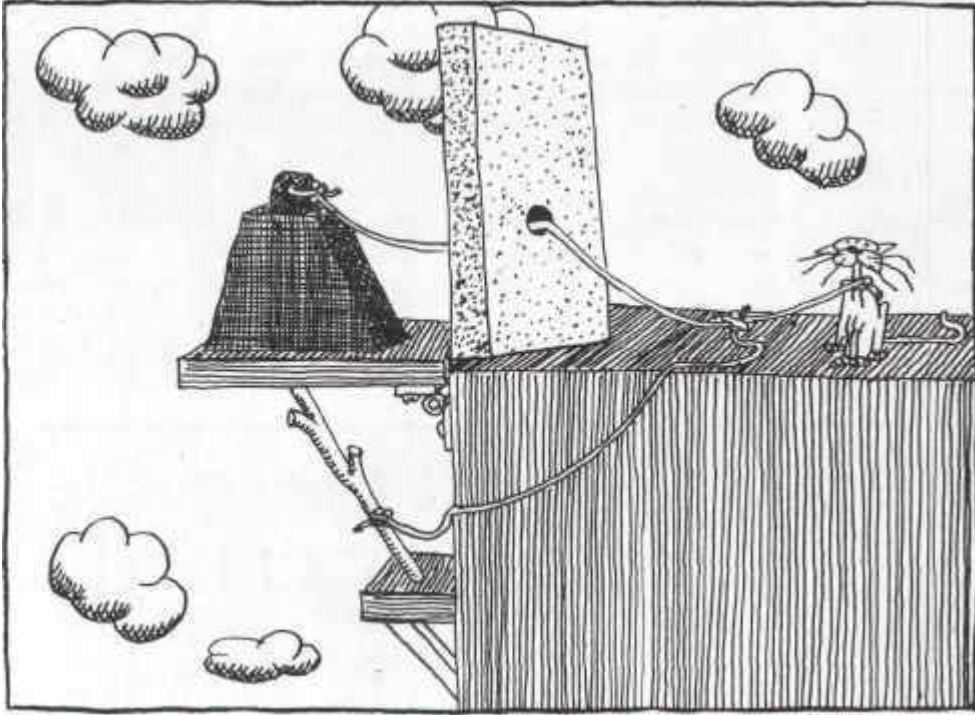

T A R T I S M A Y A D A V E T

Özellikle büyük kentlerimizde sahipsiz kedi, köpeklerin hızla artışı, beraberinde pek çok sorun getirmektedir. Bilindiği gibi bu soruna belediyelerin bulduğu kolay ve 'kesin' çözüm, sokak kedilerini, sokak köpeklerini itlaf ekipleriyle yok etmektir. Ne var ki bu çözüm, ne sıhhi, ne ahlâki ne de insani bakımdan kabul edilebilir...

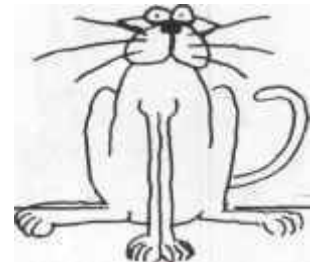
Kedi dergisine gelen okur mektuplarının ve yazıların hatırı sayılır bir kesimi, belediye itlaf ekiplerine duyulan haklı bir tepkiyi dile getiriyordu. Ne var ki, şehirleri beraberce paylaştığımız bu canlılara uygulanan insanlık dışı katliamlara karşı çıkarken, alternatif çözümler önermek gerektiği de açık.

işte bu nedenle, Kedi okurlarına sahipsiz hayvanlar konusunda uygulanabilir, pratik ve insani çözümler üzerine düşünmeleri için çağrıda bulunuyoruz. Kısırlaştırma, hayvan çiftlikleri ya da bakımevleri kurma, bu konuda yetkilileri ve ilgili kurumları uyarma zamanı gelmedi mi sizce de?

Mektuplarınızı bekliyoruz. Unutmayın ki, sevgiye ve bakıma muhtaç olanlar, sadece evlerinin sıcak köşelerinde uyuklayanlar değil, sokaklarda ve çöplüklerde, binbir tehlikeye direnerek yaşamaya çalışanlardır.

Hatta daha çok onlar.

Kediler ne istediklerini iyi bilirler.

Whiskas, Avrupa'nın en önde gelen evcil hayvan gıda araştırma merkezi "Waltham Center For Pet Nutrition"ın diyetisyen ve beslenme uzmanları tarafından, kediniz için özel hazırlanmış en ideal mamadır.

Çünkü Whiskas, kedinizin sağlıklı ve zinde kalması, tüylerinin parlak olması için gereken bütün protein, vitamin ve mineralleri içerir.

Kediniz Whiskas'ın farklı tadına, çarpıcı kokusuna bayılacak ve sağlıklı bir mamayı seçmenin mutluluğunu yaşayacaktır.

Whiskas, seçim hakkı tanıyan çeşitleriyle de kedinizin damak zevkine en uygun mamayı sunar.

Eğer kediniz için en ideal gıdayı arıyorsanız, Whiskas markasını soracaksınız.

Daha fazla bilgi için adresimiz:
Whiskas PK 350 Sirkeci-İstanbul

ŞİMDİ TÜRKİYE'DE!

Marketlerde, şarküterilerde, kuruyemişçilerde ve eczanelerde.

Kediniz Sizi Artık
Daha Çok Sevecek

Ankara Hayvanat Bahçesi

19. yüzyılda nasıl 'oriental' kültürler Batı tarafından yağmalanmışsa, hayvanlar da benzer bir ilginin konusu oldular. Gezginler, kaşifler, sömürgeciler vs. Afrika'dan bir 'mask' getirirken giderek, fil, aslan ve benzeri hayvanları da getirmeye başladılar. Metropolitan kentler sadece müzelerini 'ilkel' kültürlerin objeleriyle donatmakla kalmadılar, aynı zamanda kent çevresindeki parkları benzer yerlerden gelmiş ilginç hayvanlarla süslediler. Artık, Batı'da ve özellikle Amerika'da kapalı çarşıların içine, minyatür şelaleriyle, cengeldesine benzer ağaçlarıyla, kentte büyümüş bir insanın orman deyince aklına gelen imgelerin, birer sembolunu barındıran, ormanlar kuruyorlar. Bunlar sanırım, büyük saksılara benzetilebilirler. Kafesin ve saksının büyüklüğü ne olursa olsun, Kent, toprağı saksıda, hayvanı kafesde görmek istiyor. Türkiye'de de kentlerin benzer bir eğilimi var. Kent olma özelliklerinden biri olarak gördükleri hayvanat bahçesine, sahip olmak istiyorlar.

Ama, kentin sadece doğayı değil, insanlarını da kentsel dolayımından geçirmesi gerekir. Türkiye'de hayvanat bahçeleri genellikle 'a-

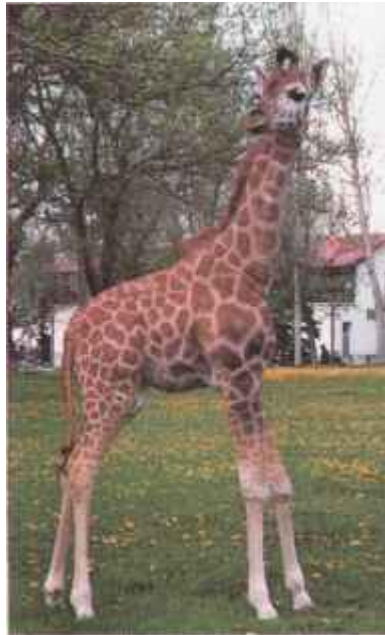
vam' bahçeleri olarak kabul edilir. Yani, bu bahçelerin ziyaretçileri ve dolayısıyla bakıcıları, genellikle, kentin yeni konukları ya da kentsel kültürlerle fazla bir ilişki olamayan kentlilerdir. 'Bu' insanların hayvanlarla olan ilişkileri daha dolaysız ve daha birebir. Belki hayvanlar, bölmelerinin önünde dikilip, kendileriyle 'didişmeye' başlayan bir kaç insanın davranışından bir keyif bile çıkarabilirlerdi. Ama, insanların sayısı o kadar çok ki, günler geçtikçe bu uğraş hayvanlar için bir işkenceye dönüşüyor. Hayvanat bahçelerini ne zaman gezsek hayvanların, kelimenin tam anlamıyla, insanlardan 'sıkılmış' olduğu açıkça görülüyor. Öyle bıkmışlar ki, Gülhane'de ve Ankara Hayvanat Bahçesinde, parkın en kalabalık olduğu pazar günleri dış bölmelere geçmiyorlar. Her gezintide hayvanların fazla yakın, bunaltıcı bir ilgiye konu olduklarını görüyoruz. Bu öyle bir yakınlık ki, hayvanları 'mutsuz' ediyor.

İşin tuhaf tarafı, bu parkların isimlerinin hayvanat bahçesi olmasına rağmen, park hayvanlarının değil insanların kullanımına açık. Evet, sonuçta bu bahçeler insanların kendi

yaşam alanlarında göremeyecekleri hayvanları görebilmesi için yapılmıştır. Ama bizim parklarda sanki ziyaretçi olan insanlar değil, hayvanlar. Parkın büyük bir bölümü hayvanların değil insanların kullanımına açılmış. Hayvan bölmelerinin insanların dolaştığı parkurlara bu kadar yakın olması yukarıda özetlenen 'kötü' davranışları provoke ediyor. Bu öyle bir yakınlık ki, 'uzatsanız elinizi değebilirsiniz' ve çoğu kişi de elini uzatıyor. Hayvan da elini uzatmak isteyebilir, ama bu durumda insanın uzaklaşma şansı var. Hayvanın ise böyle bir davranıştan kaçınabilmesi için, güzel bir havada, tabii eğer açıksa, kapalı bölmeye girmesi gerekiyor. İnsanlarla hayvanlar arasında bu tür bir yakınlığın gelişmesi isteniyorsa, her iki tarafın koşullarının da eşit olması gerekir. İnsanların istediği kadar, hayvanların da 'istemesi' gerekir bu yakınlığı. Ankara Hayvanat Bahçesinde her bölümün üzerine asılı "Lütfen Hayvanları Üzenleri İkaz Ediniz" yazısı ise hiç bir işe yaramıyor.

Bu konuda ne yapılabilir? Açıkçası biz de bilmiyoruz. Ama, kentler, hayvanat bahçelerine sahip olmak konusunda is-

rar ediyorlarsa, ki herşeyden önce bu konunun tartışılması gerekir, sanırım bir hayvanat bahçesinin ne olduğu, tezelden bilen birilerine sorulmalıdır. Bir hayvanın asgari yaşam alanının büyüklüğü nedir? İnsanlarla aralarında ne kadar mesafe olmalıdır? Hayvanların 'özel' hayatları var mıdır? Bu özel hayat ne kadar büyüklükte bir alanda ve diğer canlılardan ne kadar uzakta gerçekleşir? Bu özel alanın gerekleri nelerdir?. Suni bir alanda her hayvanın kendi doğasına uygun koşullar nasıl yaratılmalıdır? Bütün bu soruların yanıtının verilmesi gerekir.

Bu istek genellikle tek yanlı olarak algılanıyor ve ilk tepki "insanların bu kadar sorunları varken oluyor?" Eğer ille de insanlar açısından bakılmak isteniyorsa, bu isteğin yerine getirilmesinin her şeyden önce insanlara faydalı olacağı söylenebilir. Çevrelerinde mekanın getirdiği sorunlar nedeniyle çarpıtılmış yaşamlar görecekları yerde, farklı bir canlının yaşamını uzaktan gözlemleyebilirler ve bundan kendi yaşamlarına dönük olanğüstü zenginlikte dersler çıkarabilirler.

Kedi Eğitimi:

Kedisini Dövmeyen

D
•
1
Z
•
1
n
1
D
ö
v
e
r
m
i?

Aldığımız mektuplar kedi sahiplerinin kedileriyle ilgili şikayetlerinin üç ana başlıkta yoğunlaştığını gösteriyor;

- Kedilerin tırnaklarıyla eşyalara hasar vermesi,
- Mobilyaların, özellikle dolapların üzerine sıçramaları,
- Tuvalet sorunları.

Kediler hakkındaki en önemli yanlışlardan biri kedilerin eğitilemez olduğu konusundaki inançtır. Öyle ki, kedi sahiplerinin çoğu da bu inancın etkisindedir. Kedilerin bağımsız, otoriteyi umursamayan ve eğitilemez olduğu konusundaki inanç o kadar yaygındır ki

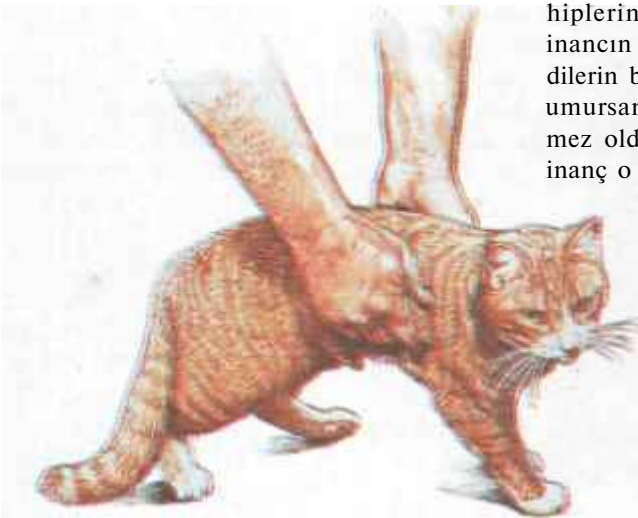
aynı biçimde düşünen kedi sahiplerini suçlamak olanaksızdır. Bunun sonucu olarak bir çok kedi sahibi kedilerine

sadece kedi oldukları için çok farklı davranır. Ancak ortak yaşamın sürdürülmesi açısından, kedilerin de insanlar kadar olmasa bile fedakarlıkta bulunması gerekiyor. Biraz anlayış ve sabırla, ve biraz da zaman ayırarak bu sorunlar kolayca çözülebilir. Bu yanlış inanış sanırım kedilerin davranışlarıyla da destekleniyor. Kediler o kadar akıllı ki, sahiplerini-bakıcılarını- eğitilemez olduklarına ikna etmişler. Algılama düzeylerinin yüksek olması ve içgüdülerinin sağlamlığına duyulan güven nedeniyle insanlar bu küçük çatışmada yenildiklerini baştan kabul ederler. Kedi bağımsız 'gibi' davrandığında, onun 'yolundan çekileceğimize' ve istediği şeyleri yapmak konusunda önüne engel çıkarmayacağımızı baştan bilir.

Bu 'yetenekle' başa çıkmak iki yönlü bir uğraş gerektirir. İlk önce onların eğitilemez olduğu konusundaki yanlış inancı bir kenara bırakmak daha sonra da ortak yaşamın gerekleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak amacıyla yaratıcı çözümler bulmak.

Kediler neden tırnaklarını eşyalara geçirirler?

Evlerini bir kediyle paylaşan insanların evlerindeki manzara genellikle şöyledir: İlk önce hatırı sayılır bir düzensizlik hakimdir eve. Kedilerin tırnaklarını geçirebilecekleri eşyaların yüzeyleri battaniyeler ve bezlerle kaplanmış. Bu evin kedisinin tırnaklarıyla ilgili sorunları vardır. Bu kadar küçük tırnakların böyle bir düzensizliğe yol açmaları şaşırtıcıdır. Çoğumuz gibi bu evlerin sahipleri de haftada bir eşyalarını değiştiremeyecekleri için eşyalarını bu küçük tırnaklardan korumak için olağanüstü önlemler almışlardır. Kediler tırnaklarıyla neden bu kadar 'zayıata' neden olur? Bu kediler için doğal bir gereksinimdir; böyle yaparak streslerini atarlar, uzadıkça etlerine batmaya başlayan tırnaklarını törpülerler ve erkek kedilerin 'işeyerek' yaptıkları gibi 'mekanlarına' kendi kokularını bırakırlar. Ancak yaygın kanının tersine bu işlemin asıl nedeni 'can sıkıntısıdır'. Toplu taşıma araçlarındaki koltukların, taksilerin kaplamalarını hiç dikkat ettiniz mi? Kediler gibi biz de can sıkıcı bir biçimde, bir yere 'tıkılmak' zorunda kaldığımız zaman, orayı burayı 'eşelemeye' başla-

rız. Bu 'tırnaklama işlemi' gerekli egzersiz ve eğlenceden yoksun kaldıklarında kedilerin can sıkıntılarını gidermek için buldukları yaratıcı bir çözümdür. Bizim davranışımız da aynı durumda kedilerin davranışını takip ettiğinden onları bu konuda onları suçlamak yapacak en son şeydir.

Kediniz tırnakları eşyalarınıza geçirmeye başladığı zaman sakın; onaylamayın, bağırmayın, cezalandırmayın veya kafasına birşey fırlatmayın. Birçok amatör kedi eğitici fiziksel cezalandırmanın kedi eğitimindeki önemine dikkat çekerekler. Bu tür gayretkeşlerin sözlerine aldırmanın. Hayvanlarının tırnaklarına ilişkin davranış bozukluğunu düzeltebilmek için 'tembel' kedi sahiplerinin yöntemi çok daha etkilidir. Karşınızda bir aptal olmadığını unutmayın, bu sorun 'karşılıklı anlayış ve iyiniyetle' çözülebilir. Fiziksel güç kullanmak durumu daha da ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Kedinize tırnaklarına hakim olmasını öğretmezsiniz ama tırnaklarını nerede kullanması gerektiğini öğretebilirsiniz. Can sıkıntısı bu tür davranışların temel nedeni olduğundan ilk önce bu sıkıntıyı giderebilmek için önlemler alın. İlk adım; evi bir gözden geçirin ve kedinizin oynayabileceği şeylerin bir listesini yapın. İddiaya girerim ki gördükleriniz kedinizin aylarca önce oynamaktan sıkılıp bir tarafta bıraktığı oyuncaklardır. "Ama benim kedim oyuncaklarıyla oynamıyor" diyebilirsiniz. Kediler inanılmaz ölçüde zekidirler ve sürekli olarak uyarılmak isterler. Eğer kediniz oyuncaklarıyla oynamıyorsa,

bu oyuncaklarının çekiciliğini yitirmesinden ileri gelir.

Herhangi birşeyle oynamayacak kedi yoktur. Ama şurası kesindir ki kediniz bir çok oyun olasılığına burnunu kıvrırmaktadır. İlgisini çeken birşey çıkıncaya kadar kedinize küçük oyuncaklar yapmaya devam edin ve etrafta bulunan oyuncaklara olan ilgisini kaybetmemesi için bu oyuncakları düzenli aralıklarla değiştirin. Kedinizin çevresinde her zaman yeni ve ilginç şeyler olmasını sağlamak için pazartesi bir oyuncak yerleştirin ve çarşamba günü bu oyuncak bir başkasıyla değiştirin. Eğer kedinizi beyinsel ve fiziksel olarak sürekli uyarılmış bir durumda tutarsanız evdeki eşyalara daha az zarar vermeye başlayacağını farkedersiniz.

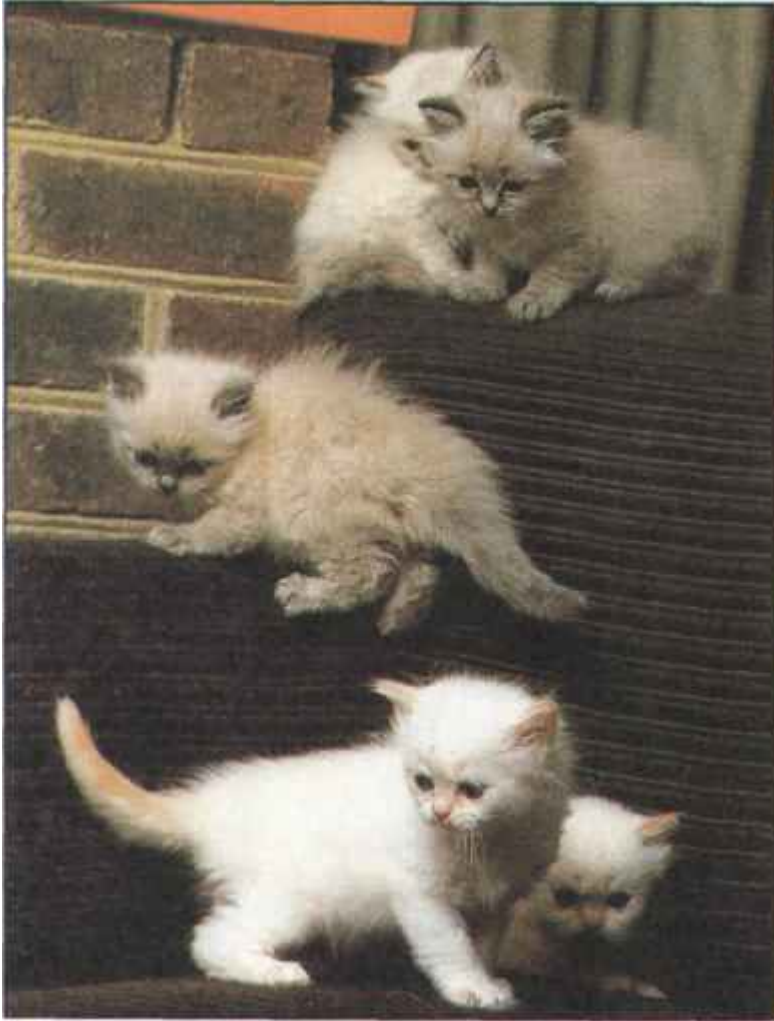
Kedinize tırnaklarını törpülemesi için bir yer yaptınız; 'aferin size'. Tek bir yerin yeterli olduğuna inanıyor musunuz? Kediniz birden çok fazla yer arayacaktır tırnakları için. Bu tür şeyleri piyasadan satın al-

mak kedilerin maymun iştahı düşünülüğünde çok masraflı olacaktır. İşte tam burada biraz hayalgücüne gereksinmeniz var.

Kedinizin 'tırnak merkezini' yapabilmeniz için halı ya da paspas artıklarından yararlanabilirsiniz. bazı kediler tırnaklarını geçirebilecekleri bir odun parçası ararlar. Böyle bir tahta parçasını bulup evin bir köşesine koyabilirsiniz. Ama bu tahtayı eve getirmeden önce içinde böcek olup olmadığını kontrol edin ve tahtayı 2-3 günlük aralıklarla değiştirmeyi de ihmal etmeyin.

Kediler çevrelerindeki yeni olan şeyleri araştırmayı severler. Süpermarketlerden alacağınız farklı işlevler için hazırlanmış kutular ve bunların kokuları kedinizin çok ilgisini çekecektir ve bunlar genellikle bedava olacağı

için sık aralıklarla değiştirebilirsiniz. Yalnız bir uyarı: hiç bir zaman plastik katkılı ambalaj kutularını eve getirmeyin.

Davranış bozukluklarını gidermek için kedilerin hareketlerini düzeltmeye çalışmayın. Bunun yerine bu davranışlara nelerin neden olduğunu saptayıp bu nedenleri ortadan kaldırmaya çalışın. Bu önlemleri uygulamaya koyduğunuz zaman, eğer saptamalar yerindeyse istenmeyen davranışların ortadan kaybolacağını göreceksiniz. Eğer kediniz eşyalarınızı tırmıklıyorsa eşyalarınızın üstüne şişirilmiş balonlar bantlayın Tabii ki sürekli olarak bir 'parti' atmosferinde yaşamak eğlenceli değildir. Ama birkaç patlamadan sonra kediniz mesajı alacaktır. Artık balonları kaldırabilirsiniz. Kediniz tırnaklarını özellikle belirli eşyalar üzerinde deniyorsa bu eşyaların çevrelerine alüminyum folyolar yerleştirin. Kediler üzerlerinde yürürken alüminyumun çıkardığı seslerden hoşlanmazlar. Bir süre sonra eşyalarınızı rahat bırakacaktır. Alüminyum folyoları kaldırsanız bile eski alışkanlığını tekrar etmeyeceğini göreceksiniz. Şişirilmiş balon ve alüminyum folyo taktığını kedinizin üzerine çıkmasını istemediğiniz eşyalara da uygulayabilirsiniz. Bu alışkanlığı önlemek için bir yöntem daha vardır; boş meşrubat tenekelerinin içine bozuk para doldurup ağızlarını bantlayın ve kedinizin düzenli olarak çıktığı eşyaların üzerine koyun. Kediniz sıçradığı zaman teneke düşecek ve çıkacak olan ses kedinize ne yapmaması gerektiğini anında öğretecektir.

Mutfak tezgahları kediler için tehlikeli bölgelerdir. Sivri bir şey bir yerlerine bataabilir, sıcak bir tencere ya da ocağın ısısı yanmalarına neden olabilir. Bunu önlemek için yine alüminyum folyoları ya da iki taraflı yapışkan bantları kullanabilirsiniz. İki taraflı bantları kedinizin üstünde yürümesini istemediğiniz her yer için kullanabilirsiniz. Bu alışkanlığını terkettiği zaman bantları kaldırın, tekrar aynı yerlerde yürümeyecektir. Eğer kediniz saksılardaki çiçeklerinizi çiğniyorsa saksıların etrafına da bu bantlardan yerleştirebilirsiniz. Ancak kedilerin bitkilerle olan ilişkilerini tamamen kesmek sakıncalıdır. Bu nedenle veterinerinize danışın ve kedinizin yiyebileceği bir saksı bitkisini evde bulundurun.

Tuvalet Sorunu

Tuvalet alışkanlıklarına gelince; evin sizin istediğiniz yerden farklı bir yerini tuvalet olarak kullanan kedi büyük bir sorundur. Kedilerin tuvalet alışkanlıklarının yarattığı sorunlar çok farklıdır; bazı kediler çoğunlukla sizin hazırladığınız kutuyu kullanırlar ama arada bir de sorun yaratırlar. Bazıları tuvalet kutularını zaman zaman kullanırlar, bazıları ise boşanma, yeni bir hayvanın gelişi, doğum gibi 'duygusal' sorunlar nedeniyle tuvalet alışkanlıklarını değiştirirler. Bunların yanında bir de nedensiz olarak tuvalet alışkanlıklarını değiştiren kediler vardır. Tuvalet sorunları ne kadar bıktırıcı olursa olsun bunun kedinizin kötü niyetinden kaynaklanmadığını aklınızdan çıkarmayın.

Evin diğer sakinleri ve siz dışarda iken kediniz yastığınızın üzerine küçük 'hediyeler' bırakıyor mu? Bunun adı 'Hansel ve Gretel Sendromu'dur. Hayvanlar dünyasının birçok diğer üyesi gibi kediler de dışkılarını iletişim amacıyla kullanırlar. Kokularını bırakarak kendi 'bölgelerini' dosta düşünene ilan ederler. Kediler diğer kedileri çağırmak için de kokularını kullanabilirler. Böylece siz evin dışındayken Hansel ve Gretel'in ormanda yollarını bulmak için ekmek parçacıkları döktükleri gibi kediniz de sizin evinizin yolunu bulabilmeniz bir işaret bırakır. Tabii ki bu işaretin yastığa bırakılması hoş bir durum değildir. Ama unutmayın, bu kedinizin size olan sevgisini gösterir. Sizi eve çağırıyordur, istediğinin siz olduğunu göstermek için de bu işareti sizin kokunuzun en yoğun olduğu yere bırakıyordun. Yalnız bütün bunlardan önce kedinizin tuvalet alışkanlıklarının değişmesine neden olan şeyin bir hastalık olmadığını saptamak için onu bir veterinerine götürün. Eğer bu kontrolden 'temiz' çıkarsa 'kutusunu' kullanmasını sağlamak için önlemler almaya başlayabilirsiniz.

Kediniz için bir kutu seçerken onun tercihlerini gözönünde tutun. Eğer kediniz gizliliği seviyorsa üstü kapalı bir kutu seçin. Ama eğer kediniz daha seçiciyse çok değişik kutuları denemek zorunda kalabilirsiniz. Kedinizin hoşlandığı bir kutu buldunuz diyelim; şimdi sorun içine ne koyacağımızdır. Piyasada çok farklı kedi kumları vardır. Bunları denemededen önce eğer fiyatı sizin için önemliyse evinizin yakınının da bir yerde hazır bir kum tepeciği araştırın. İnşaatlar gözönüne alınırsa Türkiye'nin her yerinde böyle bir tepecik bulabilirsiniz. Kediniz bu konuda da seçiciyse koyduğunuz kuma biraz toprak karıştırın ya da piyasadan aldığınız kedi kumunu bu kumla karıştırarak kullanın. Sonunda 'doğru' karışımı bulacağınızdan eminiz, biraz çaba yeterli olacaktır. Eğer kediniz birdenbire 'kutusunu'

kullanmayı bırakır ve kumu sadece karıştırmaya başlarsa sormamız gereken şey şu: Kumunu farklı bir yerden mi almaya başladınız? Bazı kediler bu değişikliğe itiraz ederler. Tekrar doğru karışımı kullanmanız gerekir bu durumda.

Kedinizin kutusunu kullanmayı bırakmasının bir nedeni de kirlilik olabilir. Kedinizin temizliğe gösterdiği özen gözönüne alındığında kedinizin kutusunun içindeki kumu ne kadar sık değiştirmeniz gerektiğini anlayabilirsiniz. Bu konuda kendinizi örnek alın; kirliliğin ne kadar itici olduğunu herkes bilir. Eğer kediniz kutusuna yeni yeni alıştıysa ilk günlerde kumunu daha sık değiştirmeniz gerekir.

'Kazaları' temizlerken bir çok kedi sahibi yanlış deterjan kullanır. Eğer amonyak katkılı bir temizlik maddesi kullanırsanız sorununuzun giderek arttığını farkedersiniz. Hem sıvı hem de katı dışkılar amonyak içerir. Böyle bir temizlik maddesi kullanırsanız silmeye çalıştığı-

nız kokunun benzerini sildiğiniz yere bırakırsınız. Bu kedinizi aynı yere 'yapmaya' davet eden açık bir çağrıdır.

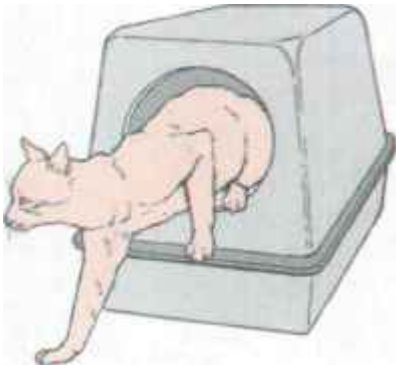
Bu kazaları özellikle kokuları yoketmek için yapılmış bir temizlik maddesiyle temizleyin. Bu ürünler kokuyu ortadan kaldıracak ve onu kapatacaktır. Birçok deterjan bizim burnumuzu aldatacak parfümlerle kokulandırılır ama bir kedinin burnunu kandıramaz.

Doğru kutuyu ve doğru kumu bulduğunuz ve 'kaza'ları kokuları yokeden bir temizlik maddesiyle temizlediğiniz zaman kedinizin tuvalet sorununun büyük bir kısmını çözmüşsünüz demektir. Kediniz sağlıklıysa ve yukarıda söylenenleri yerine getirmenize rağmen hâlâ küçük sorunlar varsa aşağıdaki satırlar doğru izi bulma konusunda size yardımcı olabilir.

Kediniz eve yeni gelmişse ve uygun bir yere yerleştirdiğiniz kutuyla ne yapması gerektiği konusunda hiç bir fikri yoksa ona kutusunu nasıl kullanması gerektiğini öğretmelisiniz. 3 metreye 3 metrelik küçük bir alan hazırlayın, bu alanın bir köşesine kedinizin yemek ve su kabını diğer ucuna temiz bir halde tuvalet kutusunu koyun ve araya da oyuncaklarını serpiştirin. Kediler yemek yedikleri ve oyun oynadıkları yerden kolay kolay ayrılmadıkları için tuvaleti için hazırladığınız kutuyu kullanmak zorunda kalacaktır.

Tuvalet kutusunun dibine suyla karıştırılmış amonyak damlası koymanız onun ilgisini çekecek ve beklenmekte olanı hatırlatacaktır. Ama bu küçük alanın bir hapisane olmadığını unutmayın. Bu sadece gözleriniz onun üzerinde olmadığı zaman kedinizin kutusunu kullanmasını sağlamak için bir ikna yöntemidir.

Kediniz kutuyu kullanmaya başladıktan sonra kutunun yerini yavaş yavaş değiştirin, ta ki koymak istediğiniz yere kadar. Sabırsız davranıp bir kazaya neden olmasına izin vermeyin. Böyle bir kaza öğrenme sürecini geciktirecektir. Kediniz kutunun ne işe yaradığını bilmesine rağmen evin başka bölgelerini kullanmakta ısrar ediyorsa ne yap-

manız gerekir? Bu tip kedilerin genellikle tuvaletlerini yapmaktan hoşlandıkları birkaç bölgeleri bulunur. Eğer diğer aşamaları gereğince yerine getirdiğinize inanıyorsanız bir sonraki aşamaya geçebilirsiniz.

Kedinizin tuvaletini yaptığı bölgeyi yukarıda anlatılan temizlik maddeleriyle iyice temizledikten sonra yemeğini bu bölgelerde vermeye başlayın. Bunun nedeni kedinin çok temiz olması dolayısıyla tuvalet olarak kullandığı bölgelerle yemek yediği yeri kesinlikle birbirinden ayırma gereksinimi duymasıdır. Yemeğini küçük parçalara bölün ve evin daha önceden tespit ettiğiniz 'kaza' bölgelerine dağıtın.

Kediniz yemeğini bitirdikten sonra da yemek kaplarını, hatırlatmak amacıyla aynı yerlerde bırakın. Kısa bir süre sonra tuvaletini bu iş için hazırlanmış olan kutuda yapmaya başlayacaktır. Ama kedinizin mesajı aldığını anlar anlamaz uygulamadan vazgeçmeyin. Bunun yerine yemek kaplarını yavaş yavaş gerekli olan yere koyun. Örneğin bir gün eski tuvalet bölgesinden kaldırın, ertesi gün tekrar oraya koyun. Bir kaç gün bekleyin ve bu işi tekrar edin. Eğer kediniz gelişme gösteriyorsa aynı uygulamayı evin diğer bölgelerinde birer hafta arayla yapın. Unutmayın temel kural bu işi zamana yaymaktır.

Yukarıda anlatılanlar genç kediler içindi. Eğer evinizi yıllardır paylaştığınız kediniz de aynı sorunlar ortaya çıkarsa sakın ona sert davranmayın. Kedinizin artriti (dizlerdeki eklem hastalığı) varsa ve kutusunun kenarları yükseğe zorlanmadan çıkabileceği yükseklikte bir kutuyla değiştirin. Bir başka sorun da yaşlı kedinizin kutuya ulaşmadan evvel bu işi yapmak zorunda kalmasıdır. Bunu önlemek için evinizin büyüklüğüne göre 1 ya da 2 kutu daha yerleştirin.

Yukarıda anlatılan yöntemleri uygulayarak ve biraz da sabır ve anlayış göstererek kedinizle aranızda çözülemeyecek sorun olmadığını farkedebilirsiniz. Ama ilk önce aklınızdan kedinin eğitilemeyeceği önyargısını silmeniz gerekir. Kediler ortak yaşamın bütün kurallarına uymaya hazırdırlar, ama yöntemin zekalarına uygun olması gerekir.

Almanlar, Köpekler ve Kediler (*)

Acele kasaba uğramam gerekiyordu. Arabayı biraz ötede bırakıverdim. Kasaba doğru yürümeye başlamıştım ki, arkamda bir ses gürledi. Ne söylediğini tam olarak hatırlamıyorum. Ama "Parkverbot", "Deutschland", "Ordhung" ("Park yasağı", "Almanya", "asayiş") bugün bile kulağıma çınlıyor gibi. Büyük bir günah işlerken suçüstü yakalanmıştım. Sade bir Alman vatandaşı yurttaşlık bilinci içinde polisiye gerekleri yerine getirmişti.

İtaatkâr ve devletine sadık bir halkla yüz yüze kalmak gibi bir macera yaşamak isteyenlere hararetle Almanya'ya gitmelerini tavsiye ederim. Almanlar itaatkârlar tarikatının piri-dir. Tependen gelen her talimatı şevkle yerine getirirler. Gerçi her ülkede "çimlere basmak yasaktır" levhaları vardır. Ancak Almanya öyle büyük bir devlettir ki, insanlar gerçekten bu yasağa uyarlar.

Annemin bana sık sık anlattığı bir olay vardır. Beni Uberlingen kasabasındaki yeğane çocuk yuvasına yazdırmak istediğinde, Katolik yuva yönetimi beni kabul etmemiş. Katolik çocuk cemaati içinde Müslümanın işi neydi? Annem ortalığı ayağa kaldırmış. Sonuçta ilgili bir müdürlük yuvaya beni almaları talimatını verince, yuva yönetimi için hiçbir sorun kalmamıştı. Gerçi o yuvaya yine de gitmedim, ama bu öyküden şu tarihi dersi çıkardım: Almanları anlamak kolaydır. Kanunların ve talimatların uygulanması Almanları mutlu ediyor.

Dün hayır dedilerse, bugün evet diyebilirler, yeter ki bir yönetmelik maddesini uyguluyor olsunlar. Alman ruhunun bu sırrını daha çocukken çözdüğüm içindir ki Doğu Almanyanın en bağınaz bürokratlarının bugünlerde yeni kapitalist düzen içinde yük-selmelerine hiç şaşırmadım.

Ömer Erzeren

Almanlar itaat ve sadakat tutkularını hayvan alemine de yansıtmayı becermişlerdir. Bunun acısını en fazla zavallı köpekler çeker. Onlar efendilerinin sadık birer kölesinden başka birşey değildir. Almanlar buna sadakat derler ve köpeklerinin sadakatıyla gurur duyarlar. Köpeklerin ödülü ise kendilerine son derece dakik bir şekilde yemek verilmesidir.

Sekiz yıl önce Almanya'yı bırakıp İstanbul'a döndüğümde ne kadar ferahladığımı ifade edemem. Türkler talimatları uygulamak yerine nasıl sıyracaklarını düşünürler. Talimatlar insanın huzurunu kaçıtır. Önemli olan "idare etmektir".

Ve en önemlisi, İstanbul sokaklarına köpekler değil, kediler egemendir. Üstelik ev kedileri değil, sokak kedileridir bunlar. Kasap ve balıkçıların önünde insan kuyruğu değil, kedilerin kuyruğu vardır. Burada kimsenin aklına kediden sadakat beklemek gelmez. Bahçemdeki Bıcır cinselliğini yaşamak için bazan haftalarca terk edebilir.

Çöp bidonuna tünemiş haldeki Bıcır Alman düzeninin antitezidir: Efendi tanımayan, düzen ve sadakat nedir bilmeyen bir kedi.

*Nisan 1992'de Almanya'da WDR radyosunca yayımlanan bir programın Türkçe çevirisi.

Kediler

Kedilerin eve dönüş hikayelerini gazetelerden öğreniyoruz. Mesela, bundan 12 yıl önce "**Minnoş**" adlı kedinin Almanya'dan Türkiye'deki evine döndüğünü, yedi yıl önce de sahiplerinin yolculuğu sırasında Burhaniye, Ören'de otomobildeki sepetinden çıkıp kaybolan bir kedinin Ankara'daki evine döndüğünü gazetelerde okumuştuk. Ayrıca, 3 Kasım 1989 tarihli "Hürriyet" ve "Cumhuriyet" gazetelerinde çıkan haber kedilerin yön bulmada ne kadar üstün yetenekli olduğunu gösteriyor bize. Haber aynen şöyle:

"Eve Dönüş / Rekortmen Kedi (Moskova) Evdeki iki kanaryayı yediği için sahibi tarafından sürgünle cezalandırılan **Murka** adlı kedi, bir yıl aradan sonra, **650 kilometre** yol kat ederek yuvasına dönüp, kırılması güç bir rekorun sahibi oldu. Geçtiğimiz yıl Moskova'dan 650 km. uzaklıktaki Voronezh Kenti'ne gönderilen sevimli kedi, sahibinin babaannesinin yanında iki gün kaldıktan sonra yollara düştü. Sevimli kedi Mur-

ka'nın yolculuk sırasında hamile kaldığı ve kuyruğunun bir bölümünü kaybettiği bildirildi."

Arkadaşımız **Leyla Tiryakioğlu'nun** da bize anlattıkları oldukça ilginç:

"Birinci Boğaz Köprüsü'nün daha inşa edilmemiş olduğu zamanlarda Aksaray'da oturan yengemin teyzesi evlerine dadanan kediden rahatsız olur ve kediden kurtulmanın yollarını arar. En sonunda kediyi bir sepete koyar ve Haydarpaşa'nın yolunu tutar. Kedi Haydarpaşa tren istasyonu yakınlarında salıverilir ve teyze büyük bir iç huzuruyla evine döner. Bu huzur dönemi uzun sürmez. Günlerden bir gün kedi yine Aksaray'daki evin kapısının önünde belirir ve teyze gene kediyi sepete koyar, sepetin üstünü örter ve kedi her nedense tekrar Haydarpaşa'ya götürülür ve salıverilir. Kedi pes etmez. Haydarpaşa'dan vapura biner, Karaköy'den Aksaray'ın yolunu tutar, teyzeyi bulur ve evin kedisi olmayı başarır."

Evlerinin

İkinci hikaye daha da şaşırtıcı:

"**Minnoş** Afyon'da bulunan bir apartmanı kedine ev bilmiş bir kediydi. Apartman sakinlerinden ancak iki aile kedisever sayılırdı ve arada bir Minnoş'a yiyecek birşeyler verirlerdi. Minnoş da zaten giriş katında bulunmadığı zamanlar kedisever ailelerin daireleri önündeki paspas üzerine kıvrılır uyurdu. Ne var ki apartman sakinlerinin çoğu kedisevmez oldukları için çok geçmeden Minnoş'tan kurtulmanın yollarını aramaya başladılar. Nisbeten insafli oldukları için de çözümü araba sahibi olan bir apartman sakininden Minnoş'un şehir dışında uzakça bir yere bırakılmasını rica ettiler ve Minnoş Afyon'dan 50 km uzaklıkta bir yere sürüldü. Fakat Minnoş ne yapıp ne edip ait olduğu apartmana bir hafta sonra geri döndü. Kendisine yapılan kötülüğün farkına vardığı için de kedisever aileleri üç gün protesto ederek önüne konulan yemeklere ağzını sürmedi. Bir süre Minnoş apartmanda yaşamaya devam etti. Sonra kedisevmez aile-

Yollarını

J. E. Bode tarafından 1799 yılında yapılmıştır

ler tekrar bir araya gelip araba sahibi başka bir apartman sakini ile birlikte Minnoş'u daha uzak bir yere sürmeye karar verdiler. Sonuç olarak Minnoş Konya'ya yakın bir yere bırakıldı. Minnoş kendisine yapılan bu kadar kötülüğe hiç aldırmayarak tekrar Afyon'daki apartmana aynen döndü ve ölene kadar orada yaşadı."

Kediler Bunu Nasıl Başarıyorlar?

Kısa mesafeler sözkonusu olunca kedilerin olağanüstü bir görsel hafızaları vardır. Bu hafıza koku alma yeteneğiyle öyle desteklenir ki gözlerini kapatsanız bile bir kedi yakın çevresinin alışık olduğu kokularıyla evinin yolunu bulabilir. Ama evinden ve alışık olduğu çevresinden kilometrelerce uzağa bırakılan bir kedi evinin hangi yönde olduğunu hiç şaşırmadan nasıl kestirebilmektedir?

Herşeyden önce kedinin böyle birşeyi gerçekten başarıp başarmadığını bilmek gerekir. Birkaç yıl önce Alman bir zoolog Kiel kentinde oturan sahiplerinden bir dizi kediyi aldı. Bu kedileri kapalı kutulara yerleştirdi ve kentin etrafında arabayla defalarca tur attıktan sonra olabildiğince karmaşık ve şaşkırtıcı bir yolla kentten kilometrelerce uzakta bulunan bir kasabada bir arazi üstünde daha önceden hazırladığı bir

Nasıl

ahıla yerleştirdi. Ahıl ortasında bir merkez bulunan ve bu merkezden birbirleriyle 15 derecelik açılar yaparak açılan tünellerden oluşmuştu. Tünellerin ucu açıktı ve kedilerin yıldızları görmemesi için bütün yapının üstü kapatılmıştı. Kediler merkeze bırakıldılar ve çıkışlardan birini seçmeleri için bütün kapılar açıldı. Kedilerin çoğunluğu tam da evlerinin bulunduğu yönü gösteren tünelden dışarı çıktı.

Bu bulgular ilk defa bir uluslararası konferansta açıklandığında orada bulunanların çoğunluğu ben de dahil olmak üzere bulguların geçerliliği konusunda, bir hayli kuşkuluydular. Sonuçta deneyler itiraza yol açmamaçak biçimde çok kereler tekrarlandı ve

kedilerin evlerine karşı olan duyarlıklarının inanılmaz ölçülerde yüksek olduğu kanıtlandı. Hepimiz yöntemin aksayan bir tarafı olduğunu düşündü. En belirgin aksama kedilerin yolculuklarının bir haritasını çıkarmayı ve bunu hafızalarına kaydetmeyi başardıklarıydı. Belki de kediler aracın bütün dönüşlerini hafızalarına kaydediyorlar ve bu yolla evlerinin hangi istikamette olduğunu anlıyorlardı.

Bu kuşku ABD'de yapılan bir başka deneyle giderildi. Burada yapılan deneyde kedilere yolculuktan hemen önce uyuşturucu verildi ve bütün kedilerin yolculukları boyunca derin ve kesintisiz bir uykuda olmaları sağlandı. Tespit edilen yere geldiklerinde ve kediler tamamen uyandığında deney başlatıldı. Kedilerin şaşkırtıcı bir biçimde evlerinin hangi yönde olduklarını bildikleri ortaya çıktı.

Bulurlar?

O zamandan bu yana değişik tür hayvanlar ve insanlarla birçok başka navigasyon (seyir) testi yapıldı. İnsanlara da uygulanan bu testler açığa çıkardı ki insanlar da dahil olmak üzere birçok türün görsel bir ipucuna gerek duymadan dünyanın manyetik alanlarından etkilendiğini ve bu yolla evlerinin yollarını bulabildiklerini açığa çıkardı. Bu bulgunun anlaşılmasını sağlayan deneyde yolu bulmaya çalışan deneğe çok güçlü mıknatıslar bağlandı. Mıknatısların deneğin evini bulma yeteneğini ortaya çıkardığı anlaşıldı.

Bu yöntemin nasıl çalıştığı konusunda hala birşeyler öğreniyoruz. Hayvansal dokularda doğal olarak bulunan demir parçaları canlılara bir tür biyolojik pusula sağlayan bu mekanizmanın temel taşlarından biridir. Ancak bu konuda öğrenilmesi gereken daha çok şey vardır.

Şu anda en azından geçmişte inanmakta zorluk çektiğimiz bazı 'eve dönüş' hikayelerine inanmaya başlayabiliriz. Geçmişte bu hikayeler bize inanılması güç anektodlar ya da abartılmış anlatılar olarak görünüyordu. Ama şimdi bu hikayelere daha ciddi yaklaşmamız gerektiğini biliyoruz ve kedilere iyi yolculuklar diliyoruz!

Evinden ve alışık olduğu çevresinden kilometrelerce uzağa bırakılan bir kedi evinin hangi yönde olduğunu hiç şaşırmadan nasıl kestirebilmektedir?

Kimsesiz Hayvanların Dostu: İsmet Hoca,

karşılaştırmalı hukuk temelinde.

"İsviçre, Alman Avusturya kaynaklarını inceledim. Bu ülkelerin yasalarından yararlanarak bir yasa taslağı hazırladım ve bunu yetkililere sundum. Avrupa ülkeleri son elli yıldan bu yana tıpkı insanların yaşama hakkını garanti altına aldığı gibi, Hayvanların Yaşama Hakkı yasasına sahiptir. Modern toplumlarda hayvan hakları yasalarla koruma altına alınmıştır, ancak bizim toplumumuzda hala sahipsiz hayvanları öldürme yasası hüküm sürmektedir".

İsmet Hoca'ya göre bu açıdan Tanık Zafer Tunaya'nın dediği gibi uygar ülkelerin bekleme odasıdayız.

Hoca hiçbir mazeret tanımıyor. Sahipsiz hayvanlara sahip çıkmanın,

onları öldürmekten çok daha ucuza mal olacağını öne sürüyor;

"Kıralık katil tutacaksın, yan gelip yatacak, zaman zaman sahipsiz hayvan avına çıkacak, zehir satın alacaksın, fişek paraları, tüfek, iğne, zehirli et paraları da cabası. Tüm bunların alternatifi olarak, kırsal alanda bu hayvanlara bir arazi bulmak ve onları kısırlaştırmak, aşlatmak ve beslemek çok daha ucuza malolabilir".

"Elimle büyütüyorum, ellerinde tüfekleri ile geliyorlar. Hayvanların bağırsakları fırlıyor dışarı. Belediye başkanları sorumlu"

Hayvanları koruma konusunda köklü bir geleneğimiz olmasına rağmen, hayvan düşmanlığının son yıllarda arttığına altını çizen Hoca, belediyelerin hayvan katli konusunda adeta birbirleriyle yarış halinde olduğunu söylüyor. Sağlık Bakanlığı ve belediye mevzuatına göre sahipsiz hayvanlar öldürülüyor. 1880 tarihli İtalyan Krallığı ceza yasasından yararlanılarak hazırlanmış bir hüküm var. Sahipli hayvanlara zarar veren 10-20 kuruş ceza öder. Sahipsiz hayvanlara dair son günlerin en büyük sorumluluğu kuduz tanısı konulsun konulmasın "görüldükleri yerde vurulmaları".

Kapının önündeki kedi sayısından, İsmet Hoca'nın geleceği yönü ve otomobilini park edeceği yeri saptadık. İ.Ü. Hukuk Fakültesi, Mukayeseli Hukuk Enstitüsü'nün kapısında başta Arap olmak üzere tüm fakülte kedileriyle birlikte bekliyoruz, tasalarımız farklı olsa bile; Arap ciğer peşinde, bizse söyleşi.

Sonunda İsmet Hoca Enstitü binasının kavşağını dönüyor. Elinde kocaman bir ciğer torbası. 'Fakülteli'ler çevresinde. Beslenme saati sona erince hocaya soruyoruz "Nasıl başladı hayvanlara olan ilginiz?". Klasik soruya, ilk başta klasik gibi görünen ince, alaylı bir yanıt veriyor;

"Ben doğduğumda anne sütü emiyordum. Sonra birdenbire gözüme bir kedi ilişmiş ve o an annemin memesini bırakmışım kedilere sarılmışım".

İsmet Hoca 'yaklaşık' o zamandan bu yana hayvan sevgisiyle dolmuş taşmış. Belediyenin hayvan katliamlarıyla birlikte de, öldürtüğümüz Hayvan Dostlarına adadığı Hayvan Hakları başlıklı kitabını yazmaya koyulmuş. Çalışma çok boyutlu. Hukuk, ahlak, din, felsefe, tasavvuf, edebiyat alanlarında incelemelerden yola çıkıyor. Çalışmanın önemli bir bölümü de İsmet Hoca'nın uzmanlık alanı olan

"Düşünebiliyor musunuz? Kuşadası'na turist vapuru yaklaşıyor. Bam, bum, dan dun. Turistler "aman ne biçim ülkeye geldik" diyorlar ve kurtarabildikleri hayvanları yanlarına alıp, arkalarına bakmadan kaçıyorlar. İşte bu nedenle, deve iğne deliğinden geçer, biz uygar ülkelerin seviyesine gelemeyiz."

İsmet Hoca, hayvanların katli bir yana, onların insanların eğlencesi olmalarına da karşı çıkıyor. Kent sokaklarında ayıların oynatılmasının zulm olduğunu, ve onların sırtından para kazanılmasının yasaklanması gerektiğini belirtiyor.

"Onlara biz oy veriyoruz. Bizim oylarımızla geliyorlar göreve. Halk, bu hayvanları kendisinin öldürttüğünün farkında değil."

"Herşeyimiz gösteriş. Türkiye'de turistlerin geçtiği yerlerde ayı oynatılması yasak, çünkü turistler uygar ülkelere geldikleri için tepki gösteriyorlar. Turistlerin geçmediği yerde ayı oynatmanın hiçbir müeyyidesi yok".

İsmet Hoca avcılığa, yani her yönden donanımlı insanların kaçmaktan başka çıkar yolları olmayan savunmasız hayvanların canice öldürülmesine de karşı;

"Türk Halkı avcılığı, 'menfür' (nefret edilen/iğrenç) bir iş saymıştır. Albert Schweitzer'in dediği gibi "Zevk için öldürmek uygarlığımızın yüz karasıdır." İngiltere Parlamentosu avcılığı yasaklayan bir yasa tasarısı hazırlığı içindedir. Medeni toplumlar yakın bir gelecekte avcılığın karşısında yerlerini alacaklardır".

İsmet Hoca, sahipsiz hayvanlara sahip çıkmanın yolunun, şehirleşmenin hayvanları göz önüne alınarak planlanmasından, okullarda, radyo ve TV'de hayvan sevgisini ve korumacılığını ele alan belli programlar ayrılmasından geçtiğine inanıyor. Hayvanları koruma yasasının uygar toplumlara yaraşan bir şekilde ülkemizde de uygulamaya konulması gerektiğini belirtiyor.

Hoca'ya son olarak söylemek istediği bir şey olup olmadığını sorduk.

"Nazım Hikmet Simavna Kadısı Şeyh Bedredin destanını bitirir ve der ki;

'Ben destanı matbaaya verdim, makinalar çalışıyor, ama birşey eksik kaldı. Şöyle güneşli bir günde Süleymaniye'ye bakar, bu eser yalnız dinsel değil, milletimizin bir eseridir, bununla milli gurur duyarız.'

Benim de kitabım bitti, ama içimde bir şey eksik kaldı. Onu burada söylemek istiyorum; Ben kendimi birkaç yavru doğurmuş ve yavrularına süt yapabilmesi için çöplüklerde bir kuru ekmek parçası arayan ve ne var ki ensesinde belediyenin zehirli tüfekleri, önünde yine belediyenin zehirli etleri olan aç bir kedinin ya da köpeğin yerine koydum. Ve 12 yıldan beri hep bu duygu ve bu düşünceyle kimsesiz hayvanlara baktım. Bu kitabımı da biz insanları affetmeleri dileğiyle onlara adıyorum.

Hayvan Hakları

Prof. Dr. İsmet Sungurbey'in öldürttüğü-müz hayvan dostlarımıza adadığı, kulaktan kulağa dolaşan ve hayvan severlerin uzun süredir merakla beklediği **Hayvan Hakları** adlı eseri, İstanbul Üniversitesi Yayınları tarafından yayına hazırlanarak piyasaya çıktı.

Hayvan hakları, her hayvanın birer çocuk olarak düşünülmesi ve korunmasının gerekliliğinden yola çıkan yazarın 12 yıllık çalışmasının bir ürünü. 614 sayfalık kapsamlı bir araştırma olan yapıt, yazarın her satırından anlaşılacağı üzere, esas olarak Türkiye'de Hayvanları Koruma Yasasının çıkmasını amaçlıyor. Çünkü, İsmet Sungurbey'in deyişiyle, "Bu yasa çıkmadıkça, deve iğne deliğinden geçecek ama biz uygar ülkeler arasına giremeyeceğiz."

İsmet Sungurbey, bu çalışmayı hazırlarken hukukçu olması itibariyle, çeşitli Avrupa ülkelerinin yasalarından yararlanmış. Kitabın birinci bölümü Avrupa anayasalarınca hayvan haklarının korunmasını, ve İslam Hukukunda hayvan haklarını ele alıyor. Fransız Hayvan Hakları Birliği'nin Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin anlamı biyolojik temellerine ilişkin açıklamaların yer aldığı bu bölüm oldukça ilginç. Örneğin, Birlik, Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesinin insanlığa önerdiği şeyin bir felsefe, ahlaki bir tutum, **BİYOLOJİK BİR ETİK** olduğunu öneriyor.

"Bildirge, hiç bir zaman insan ıstırabına, moral ve fizik acılara, işkenceye, sınırsız egoizme, siyasi tutuklamalara karşı savaşımı unutturmak amacını gütmaz. Tam tersine, şurası bir gerçektir ki, **HAYVAN HAKLARINA SAY-**

GI, zorunlu olarak İnsan haklarına da saygı demektir. İnsanların hayvanlara saygısı, insanların birbirine saygısına bağlıdır." Yine bu bölümde, hayvanlarda deneylerin yasaklanmasını gerektiren korkunç gerçekler ve hayvanlarda deneylere alternatif olarak hücre ve doku kültür metodlarından söz ediyor. Ayrıca, Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün'ün 1967 yılında hayvanlarda deneylerin kaldırılması için Dünya Birliği'nin Amsterdam Kongresinde sunduğu bildiri metni aktarılmış.

İkinci bölümde Lamartine, Thornton ve Castellane gibi yazarlardan 1800'lü yıllarda Türklerin hayvan sevgisinin ne denli takdirle karşılandığını öğreniyoruz. Örneğin, kasapların hergün köpeklere birer miktar et dağıtmakla mükellef tutulduğu, bütün sokaklarda köpekler için su kovaları bulundurulduğu, yavru köpekler için küçük kulübeler yaptırıldığı, kediler için özel binalar yapıp, bakım memurları tayin edildiği, büyük binalar yapılırken kuşlar için tezyinatlı yuvalar inşa edildiği, hububat nakledilirken üstüne üşüşüp yiyen kuş sürülerine dokunulmadığı verilen bilgiler arasında.

Sungurbey daha sonraki bölümde Picasso, Brigitte Bardot, Freud, İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth ve başta Mevlana Celaleddin Rumi, Aşık Veysel, Hacı Bektaş, Kaygusuz Abdal olmak üzere yüzlerce düşünürümüzün kaleminden hayvan sevgisini ve haklarının korunmasının gerekliliğini dile getiriyor. Kitabın

bu bölümünde Cengiz Aytmatov'dan, Elizabeth Taylor'a, Beethoven'dan Barış Manço'ya, Matisse'den Cihat Burak'a, Dalai Lama'dan Dadda'ya, T.S. Eliot'dan Nurullah Ataç'a uzanan bir dilim içinde sanatçı ve düşünürlerin hayvanlar hakkında görüşleri yer alıyor.

Dördüncü bölümde toplu hayvan kıyımlarının insanlık dışılığı, hayvan yaşamı sorunun uygarca çözümleri, hukuk tarihimizde hayvan haklarını koruma ve sorunların insanlığa yararlı bir şekilde çözümlenmesinin belediyelerin görevi olduğu, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yükümlülükleri ele alınıyor. Yazar, bölüm sonunda özellikle kadınların insanlığa, uygarlığa ve sağduyuya çağrılarını, Necla Seyhun, Nermin İldeniz, Tülay

Bilginer ve Meryl Streep'in kalemlelerinden aktanıyor.

Bunu izleyen bölümde, geçen yüzyıldan beri hayvan katliamına karşı çıkan ve hayvanların yaşama haklarını savun-

unan ünlü yazar ve sanatçılardan örnekler verilmiş. Pertev Paşa, Pierre Loti, ünlü Fransız karikatüristi Sine'den yazılar, Ahmet Rasim'in köpekler ve kediler üzerine yazıları, Ahmet Haşim'in sincaplar, kuşlar, kediler, güvercinleri ve leylekleriyle, M.Emin Yurdakul'un şiirleri, Refik Erduran'ın itlaf ve İmhaya karşı yazıları ve Çetin Altan'ın 'Hayvanları Sevmek, Uygarlık Rozetidir' makalesiyle, hayvansever geleneğimizi vurgulayan bir bölüm.

Sait Faik'in 'Son Kuşlar', Yaşar Kemal'in Kuşlar da Gitti' si, Halikarnas Balıkcı'sının 'Mavi

Sürgün' ü, Abbas Sayar'ın Yılkı Atı', Cahit Külebi'nin 'Kediler, Mutsuz ve Kibirli Yaratıklar' ı, Nazım Hikmet'in 'Kedileri Ziyafete Katış'ı, Fazıl Hüsni Dağlarca'nın 'Balınlı Mandalina'sı kitabına tad üstüne tad ekliyor.

Ne demeli Üstad, ellerine sağlık.

ÖLDÜRTTÜĞÜMÜZ HAYVAN DOSTLARIMIZ
BİZ İNSANLARI BAĞIŞLAYINIZ

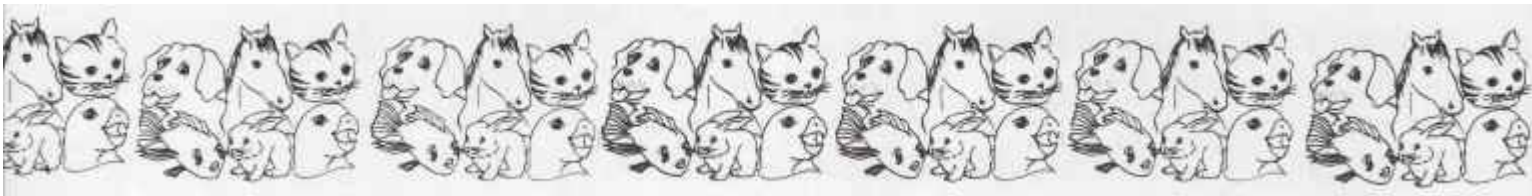
HAYVAN HAKLARI

Bir insanlık Kitabı

Yazan:
Prof. Dr. İsmet Sungurbey
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

İSTANBUL
1992

Bu kitabın I.Ü. Hukuk Fakültesi Seymanlığı'ndan edinebilirsiniz.

Yavru Köpek

Temiz bir havlu ile kuruladıktan sonra uzaktan fönleyerek iyice kurulayınız. Kurulama esnasında yine taramayı devam ediniz. Ayrıca, hergün sabah ve akşam olmak üzere köpeğinizi iki kere tarayınız ve fırçalayınız

Beslenme

Yavru köpekler 1.5 ay anne sütü içmeli. 1.5 aydan sonraki beslenmeye yine sütle devam edilebilir. Ancak süte 1/3 oranında su katılmalı ya da diyet süt tercih edilmeli. Sütünün

Aşı

Köpeğinizi ilk edindiğinizde yapmanız gereken en önemli iş onu parazit, dışkı kontrolü ve gerekli olan aşıların yapılması için veterinerine götürmek olmalıdır. Hayati derecede önemli bir hastalığının olup olmadığını öğrenmelisiniz. Sonradan çıkacak bulaşıcı ve insan sağlığına direkt olarak etkileyecek hastalıkların önüne geçmiş olacaksınız. Aşıların ilki; 1.5 aylık iken yapılan gençlik ve kanlı ishal aşılarını içeren D.P. dediğimiz aşıdır. Bunu izleyen 3. haftada karma aşısı yapılır. 3. haftalık ikinci bir dinlenme süresinden sonra da DHPL dediğimiz gençlik, kanlı ishal, hepatit ve sarılık hastalıklarının önleyici aşı yapılır. Tüm bu aşıların uygulanabilmesi için öncelikle köpeğinizin iç parazitlerden (solucan ve tenya) ve dış parazitlerden (pire,kene, vs.) arındırılması gereklidir.

Banyo

Aşı süresi yaklaşık iki ayı kapsadığından, köpeğinizi ancak bu 2 ayın sonunda, yani 3.5 aylıkken yıkamanız gerekir. 3.5 aydan önce köpekleri yıkamak sakıncalıdır. Köpeğinizi yıkarken, banyo sıcaklığının normal vucüt ısısında olmasına ve özel köpek şampuanı ya da bebe şampuanı kullanmaya dikkat edilmelidir. Ayrıca kulakların pamukla tıkanması gerekir. Durularken şampuanın vucudunda kalmasını önlemek için tarayarak durulayınız.

Vet. Hek.
Faik Engin

lerin Bakımı

yanısıra az miktarda peynir yoğurt gibi besinler verilebilir. Et gibi katı maddelerden kaçınılmalı, et verilecekse bile püre haline getirip verilmeli, daha ileriki yaşlarda mümkünse eti çeşitli sebzelerle karıştırılıp verilmelidir. Mamaların yağlı tuzlu ya da şekerli omamasına dikkat edilmelidir. Kısacası köpeğiniz evinizde pişen yemeklere ortak olmayı öğrenmelidir. Köpeğinizi dışarıdan vitaminle beslemek isterseniz, 3-4 aylık oluncaya dek 1 kutu kombine vitamin verebilirsiniz. Yavrularda görülen taş, toprak ya da çiçek yemek gibi

alışkanlıkların nedeni mineral eksikliğidir. Böyle bir durum gözlemlendiğinde vitamin ve mineral takviyesi yapılmalıdır.

Yavrulara günde 4 öğün yemek verilmeli. ancak yavru büyüdükçe öğün sayısı azaltılmalıdır; 3-4 aylık yavrulara günde 3 öğün, 6 aylıklara 2 öğün ve 1 yaşından sonraki köpeklere de günde tek öğün yemek verilmelidir.

Tuvalet

Köpeklere tuvalet alışkanlıkları kazandırmak, kedilere oranla hayli zordur. 1.5-2 aylık yavruların öğrenme kapasiteleri henüz gelişmemiştir. Ancak içgüdüleri yönlendirildiğinde işiniz biraz kolaylaşabilir. Köpeklerin aşıları tamalanmadan sokağa çıkmaları doğru olmadığından yavrular önceleri evde tuvaletlerini yapmak zorundadırlar. Evin çeşitli yerlerine gazete kağıdı yayarak, önlem alabilirsiniz. Sonra giderek bu tuvalet yerlerinin sayısını azaltıp, örneğin sadece banyoda bırakabilirsiniz. Yavrunuz, koşullanma yoluyla tuvaletin yerini öğrenecektir. Dışarı çıkma yaşı geldiğinde, sorun kendiliğinden ortadan kalkmazsa bile azalacaktır. Ancak köpeğinizi hep aynı saatte dışarı çıkarmaya gayret etmelisiniz. Örneğin sabah 8, öğle 13, ve akşam 18'in hemen hemen ideal gezi saatleri olduğunu söyleyebiliriz.

Doğum

16 aydan küçük köpeklerin yavrulaması sakıncalıdır. Köpekler 16 ayda ancak gelişmelerini tamamlarlar. 12 aylık bir köpeğin yavrulaması halinde, doğumda ölüm, doğacak yavruların çelimsiz olması ya da hem annede hem de yavrularda raşitizm gibi durumlar ortaya çıkabilir. Köpeklerin 16 aydan önce doğurmalarını önlemek için geçici olarak hormon tedavisi uygulanabilir. Bu tedavi en azından 21 günlük bir süre için geçerli olacaktır.

Sağlık

Köpeğinizin sağlığından şüphe etmeniz için kendisi ipucu verecektir. Rahatsızlanan bir köpeğin burnu kuru, derisi çatlak ve tüyleri mat olur. Oyun oynamak istemez.

Hangisi Daha Akıllı?

Bir zamanlar kentin bütün köpeklerinin ve kedilerinin kent meydanında toplanmaları için bir çağrı çıkartılmış. Kimin daha akıllı olduğu sorusunu yanıtlamak için bir yarışma düzenlenecekti. Her yöreden köpekler, sorulara en ince yanıtları verebilmek için hazırlanarak gelmişler. Yarışma zamanı yaklaştıkça heyecan artmış. Ama kediler bir türlü ortaya çıkmamışlar ve jüri köpekleri 'en akıllı' ilan etmiş. Yarışmayı kazanmanın keyfiyle evlerine dönen köpekler yemek kaplarının boş olduğunu görünce başlarına geleni anlamışlar.

Hangisi daha akıllı? Ve herşeyden önce 'akıllı' ne demek? Bu soruların yanıtı soruyu kime sorduğunuza ve sorularınızı nasıl biçimlendirdiğinize göre değişir, ve bu soruların basit bir yanıtı yoktur.

Hayvanların bilinç düzeyi tartışma konusu olduğunda genellikle iki eğilim görülür: Bunlardan ilki, hayvanların, insanların beceri alanlarında ne kadar yetenekli olduklarını saptamaktır. Köpeğimizin bir olayı hatırlaması ve bu bilgiyi karşısına çıkan yeni bir sorunu çözmek için kullanması buna örnek olabilir.

Etkin iletişim de ikinci bir ölçüm yoludur. Bu tanıma göre akıllı bir köpek kelimeler ya da sinyallerle ilişkisini kurarak, hızlı bir biçimde alışkanlıklar geliştirir. Ancak bu alışkanlıkların en hızlı biçimde gelişmesi genellikle, verdiğiniz emirlerin ve görevlerin hayvanın doğal eğilimleriyle uyumlu olmasını gerektirir. •

Köpeğimiz gözlerimizin içine derin derin baktığında onun bizimle aynı şeyleri kafasından geçirdiğini düşünmek isteriz. "Neredeyse konuşacak" deriz. Kısacası evinde hayvan besleyenler hayvanlarının düşünme yetenekleri söz konusu olunca model olarak kendilerini, yani insanları kullanırlar.

Kedi ve köpeklerin 'zeka'sını karşılaştırmak için kullandığımız model genellikle 'insan ze-

kası'dır. Çok daha gerçekçi bir yaklaşım, kedi ve köpeklerin kendi yaşam alanlarında hayatta kalabilmek için gösterdikleri başarının ölçümüdür. Bu köşe genellikle bir 'ekolojik niş' olarak tanımlanır ve bu ortama en iyi uyum sağlayan orada kalmaya hak kazanır.

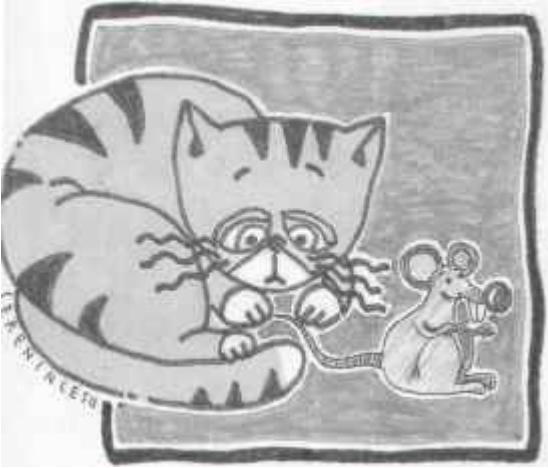
Bir algı testinde denek hayvanlara önlerindeki üç kapıdan birinin arkasına yemek konulması gösterildi ve yemeği almadan önce belli bir süre beklemeleri istendi. Görece büyük beyinlere sahip köpekler ve rakonlar oldukça başarılı oldular. Ama deneyin şampiyonu yabancılarıydı.

Başka bir örnek: Kim daha akıllı? İnsanlar mı? Fareler mi? Beklentilerin tersine farelerin, karmaşık labirentlerde yollarını bulmak konusunda insanlardan daha akıllı oldukları ortaya çıktı. Bu saptama ancak farelerin doğal ortamlarının bu tür karmaşık, yeraltı tünelleri olduğu bilinince bir anlam kazanır.

Köpeklerin mi kedilerin mi daha akıllı olduklarını saptamanın zorluklarından biri; köpeklerin çok uzun bir süreden beri insanların en iyi ve en itaatkar arkadaşı olarak yetiştirilmeleridir. Köpeklerin evcilleştirilmesinin üzerinden yaklaşık 12 bin yıl geçmiştir. Kediler ise ancak milattan önce 3000 ve 2000 yılları arasında bir zamanda evcilleştirilmişlerdir. Belki de kedilerin, insanların öğretmek için geliştirdikleri onay ve mükafat sistemlerine karşı duyarsız olmalarının nedeni, evcil hayvanlar arasına bu kadar geç katılmalarıdır. Ama kediler donmuş bir biçimde farenin harekete geçmesini beklerken müthiş bir sabır gösterirler.

Dahası, kediler ve köpekler farklı 'ekolojik nişler' içinde geliştiklerinden aralarında bir kıyaslama yapmak anlamsızdır. Örneğin köpekler, bir sürü içinde hareket ettiklerinden bir insandan, 'dominant köpek'ten, gelen emirleri çok daha tartışmasız bir biçimde kabul edip, yerine getirirler. Kediler ise yalnız avlanırlar.

Aslında içgüdüsel davranışsal eğilimlerin çeşitliliği türlere göre belirlenir. Her türün davranış biçimlerinin karakteristikleri, türün bireylerinin 'çevre' içinde hayatta kalmalarına

Susan Ginsberg
Çeviren: Gül Öztürk

ve üremelerine yöneliktir. Bu biçimler algı, öğrenme ve -merkezi sinir sistemi ve hormonlar kaynaklı-fizyolojik yeteneklerle gelişir.

Bir başka 'zeka' tanımı vücut ve beyin ağırlığının oranlarından kaynaklanır. Kedi'nin beyni vücut ağırlığı ile oranlandığında fareden daha büyük ve daha karmaşıktır. Ama söz konusu olan kedi ve köpeklerin karşılaştırılması olunca sorun içinden çıkılmaz bir hal alır. Her iki cinsin beyni de anatomik yapı ve karmaşıklık göz önüne alındığında bir-

nin de düşünme yetisine sahip olduğunu biliyoruz, ama niceliksel açıdan bu işlemin nasıl çalıştığını bilmiyoruz.

Bu açıdan 'akıllı'nın tanımı insan ile kedi ve köpek açısından aynıdır: 'Deneyim kazanmak'.

Kedilerin görsel sistemleri üzerinde yapılan çalışmalar, kedilerin çevrelerini gözlediklerini ve bu gözlemlerden bilgi edindiklerini ortaya çıkardı. Söz konusu olan soyut kavramlar oluşturabilme yeteneği ise, herhangi bir

Hangisi daha akıllıdır? Kediler mi, köpekler mi? Bizim oyumuz her ikisine!

birine çok benzerdir. Herhangi birinin daha akıllı olduğu yönünde biyolojik bir kanıt bulmak olanaksızdır. Eğer kendi terimleriyle kedilerin ve köpeklerin zekalarını karşılaştırıyorsak, bir Siyam kedisinin 'işleri yoluna koymak için düşünmesinden' ya da bir Alman kurt köpeğinin bir insanı düşüncesiyle alttmesinden bahsedebilir miyiz? Sanırım, evet. Kedilerin ve köpeklerin düşündüğünü ve nedensellik bağlantılarını kurduğunu biliyoruz.

Ama onların bizim gibi düşünüp düşünmedikleri farklı bir sorudur. Kedi ve köpeklerin beyni de bizim beynimizin temel yapılarına sahiptir ama süreç daha basittir. İnsan beyni-

canlının bu yeteneğe sahip olduğunun tek kanıtı, bu tür bir iletişim kurabilmek için soyut semboller oluşturabilmesidir; insanlar bu işi konuşarak yaparlar.

Deniz memelilerinde ve primatlar üzerinde yapılan dil deneyleri bu hayvanların -en azından bazı bilim adamlarına göre- soyut düşünme yeteneğine sahip olduklarını gösterdi. Ama kediler ve köpekler için yapılmış bu tür deneyler henüz yoktur.

Evet, gelelim ilk sorumuza; hangisi daha akıllıdır? Kediler mi?, Köpekler mi? Bizim oyumuz; her ikisine.

Korkmayın Zararsızdır...

Telefonlarımızın yine sık sık çaldığı bir gündü. Bu kez bizi arayanın ağlamaklı sesiyle anlattığı olayı dinlerken insanın tüylerinin ürpermemesi, içinin sıkışmaması mümkün değildi.

35 yaşlarında bir şahıs, Kerra Hanımın komşularıyla ortak baktıkları köpekle bahçe kapısında karşılaşınca söylenmeye başlamış. Kerra hanım pencereden "Korkmayın zararsızdır" demiş, yalnızca. Bunun üzerine yatışmak yerine sesini daha da yükselterek tehditlere başlamış, bu şahıs. Kerra hanım "Baktım ki ne söylesem olayın tatlıya bağlanacağı yok, polisi arayıp durumu anlattım."

Tomi'nin ardında bıraktığı yalnızca anılar ve karda oynarken çekilmiş fotoğrafı.

"İki polis gelip karakola çağırdı. Aynı ayrı ifadelemimizi aldılar ve saldılar." Ancak bu kişi tehditlerini sürdürmeye devam etmiş. Aradan yaklaşık on gün kadar geçmiş, "Bir sabah baktık ki bahçedeki kulübesi yıkılmış Tomi'nin" Gözleri yeniden buğulanıyor. "Siyah bir kurt köpeğiymi Tomi. Çocuklar onu daha bir kaç günlük yavruyken bulup getirmişlerdi. Gerçekten de şimdiye

kadar kimseye havlamamıştı bile dersem yalan söylemiş sayılmam. Anlayamıyorum." Tomi'nin geçen karda çekilmiş fotoğraflarını gösteriyor. Geride yalnızca karda oynarken çekilmiş bir fotoğraf karesi ve onun için üzülen bir kaç dost bırakmış Tomi. Kulübesinin yıkılmasının üzerinden çok geçmeden Tomi, bir gece sabaha kadar inlemiş. Sabah olduğundaysa artık yaşamıyormuş.

Kerra hanım 'tehditleri' hatırlayarak yeniden karakola başvurmuş ancak, herhangi bir sonuç alamamış. "İspatlayamazsın" demişler karakoldan, acısını sineye çekerek dönmüş evine.

Tomi'nin zehirlenerek öldürülmesine üzülenlerden biri de Oya Apartmanı'nın Çevre Komisyonu üyesi Dr. Müh. Talha Ülgür, olay üzerine tepkisini dile getiren ve hayvanlara karşı her türlü kötü muameleyi kınayan bir bildiri yazmış. "Bugün apartmanımız ve çevredeki diğer apartmanlar için kara bir gün" cümlesiyle başlayan bildiriyi komşusu Kerra hanımla birlikte oturdukları apartmanın ve ya-kınlarındaki apartmanların girişlerine asmışlar:

" 'Köpeğin girdiği yere melek girmez' dedi biri, ben de, 'O meleğin girdiği yere girmem' dedim." diyor Kerra Hanım.

Kerra hanımın sevgisi, ilgisi yalnızca kediler köpeklerle sınırlı değil. O, yaşadığı yeri bütün güzellikleriyle seven biri. Dünya onun için herşeyiyle birlikte anlamlı. Evinin önündeki boş arsa bir süre öncesine kadar inşaat artıklarının toplandığı bir çöplükmüş. Kerra hanımın öncülüğünde çevre sakinleri belediyeye başvurmuşlar arsanın temizlenmesini sağlamışlar ve arkasından da ağaçlandırmışlar. "Yalnız her hafta burda pazar kuruluyor ve ağaçlar bundan çokça zarar görüyor" diye yakınıyor.

İki yıl önce bir taksinin tekerleri arasından çıkarıldığı Boncuk, Kerra hanımın yüreğini ve evini kedilere açmasına neden olmuş. Ondan sonra da nerde yaralı, hasta, yavru bir kedi görse şefkatini esirgeyemez olmuş.

Enver Topaloğlu

Salonda ona yakın kedi var. Aralarında felçli bir kedinin hikayesini anlatıyor ve "çocuklara hayvanların hedef tahtası olmadığı öğretilmeli" diye tamamlıyor sözlerini.

Kerra hanım zehirlendiğini sandığı Tomi'nin acısını sindiremeden bir yenisi gelmiş. Bu sefer öldürülen kedisi olmuş:

"Çocuklar haber verdiler, bahçeye çıktım. Ağaçta bir poşet asılıydı. Çocuklardan biri poşeti aşağıya indirdi. Açtıklarında sinirlerimin gevşediğini hatırlıyorum. Zavallı hayvanın kafası ezilmişti."

Salonda uyuyan kedilerden biri uyanıp dolaşmaya başladığında beni farkederek yanıma sokuluyor. Buna çok seviniyorum, çünkü benimle birlikte Kerra Hanımın da ilgisi kediye yöneliyor; "Onun adı Minicik. Eli

kolu kırılmış olarak sokaktan getirdim. Seslerine renklerine karakterlerine göre verdim isimlerini."

Kerra hanım, "Apartmanlarda hayvan bakılamaz" diye yaygın olarak bilinen ve ne kadar, neyle ilgili olduğu konusunda hiç de düşünülmemeyen, 'yasak' diye kestirilip atılan yasaktan cesaret bulan bazı apartman sakinlerinin hasta yaralı hayvanlara, kedilere, köpeklerle yardım edenler için çok çeşitli sorunlar yarattıklarını bildiriyor ve bu 'yasağın' kaldırılması temennisinde bulunuyor son olarak.

Olayla ilgili bilgi alabilmek ve ne tür işlemlerin yapıldığını araştırmaya gittiğimdeyse, Göztepe karakolundan verilen yanıt, "Bizim kediyle, köpekle uğraşacak zamanımız yok" şeklinde oldu.

İletişim'den

AY ÇÖREĞİ

Teknoloji, dil ve iletişim üzerine denemeler

MUSTAFA ARSLANTUNALI

Bu kitapta yeralan denemeler, dil, fizik, kimya, biyoloji, bilgisayarlar, toplumsal bilimler, yapay zekâ -ve tabii edebiyat- gibi, ilk bakışta birbirleriyle ilintisiz alanlar üzerinde geziniyor. Oysa biyolojik evrimden bilimkurgu geleneğine, olasılıklar kuramından kültürel değişime, sibernetikten bizzat yazma uğraşına dek bütün bu gezi uğraklarının iki anahtar sözcükte odaklandığını söylemek mümkün: Teknoloji ve iletişim. *Ay Çöreği*'ndeki denemeleri ortak paydada toplayan, 'tek bir metin' haline getiren bir öge, hepsinin aynı edebî ve insanî kaygılan barındırmaları; "kendi hakkında çok şey söyleyebilen" denemenin imkânlarını kullanarak bütünsel bir bakışa erişmeye çalışmaları. Ve tezlerden, önermelerden çok, soru işaretleriyle gezintilerini sürdürmeleri: Kimi zaman, 'teknik' konuların da coşkulu, gündelik ve ilginç olabileceğini kanıtlayan uçarılıkla daldan dala atlayarak; kimi zamansa daha iyi bir dünyaya varma yolunda tüketilmiş, harcanmış olasılıkların verdiği hüznle duraksayarak.

İletişim Yayınları

Klodfarer Cad. İletişim Han 34400 Cağaloğlu İstanbul Tel. 516 22 60 • Fax: 516 12 58

Seçmedik, Seçildik...

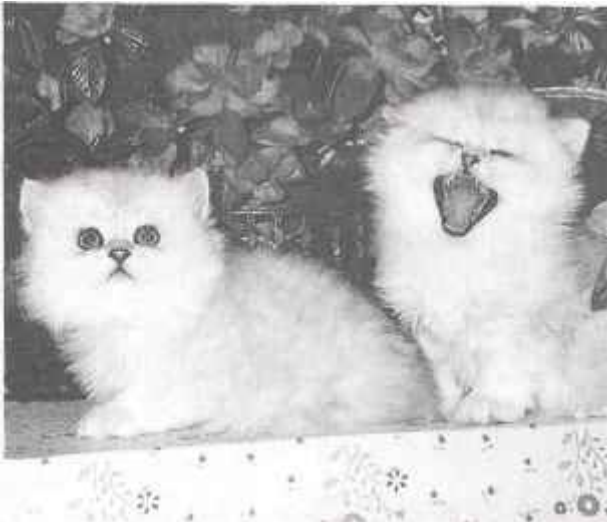
Herşey yeniydi; evliliğimiz (henüz 15 günlük...) evimiz, eşyalarımız, komşumuz ve eşimin hayvan sevgisinin bu kadar büyük, içten olduğunu anlamam.

Temizlikteki titizliğim işyerimdeki masama henüz hiç yansımamı ama o günlerde evimizden habersiz hiç bir toz yere düşmeyi, hiçbir örtü biraz kıvrılmayı, küçük halılarımızın hiçbirini tarak düzeni dışında durmayı başaramamıştı.

Kapıyı deniz açtı. Yeni komşumuz kucağında 10-15 günlük iki bembeyaz kıkıruğu evimize saldı. "Anneleri çok cins bir kedi/Kömürlükte doğurmuş/Bende biri sizin biri benim olsun dedim/Birini seçin, diğeri benimdir" dedi.

Eşim her tür hayvanı özellikle kedileri severmiş demek ki. O kıkırukları görünce kapı ile komşumuzun burnu arasındaki mesafeyi ölçmek istemedi. Ben antredeki halının püsküllerin düzeltirken, eşim salondaki masanın dört ayağının birleştiği yeri en güvenli köşe seçen iki kıkıruğun peşinden-sanki kuyruğu olmadığı için pişmanlık duyarak ama en azından emekleyerek-gitti.

Deniz bir insanın yavru bir kediye söyleyebileceği en sevgi dolu, rahatlatıcı sözleri söylerken, arada bir miyavlıyor; yavrulardan vücudu ile diğerini korur gibi duran öndeki bizi oldukça korkutan "kışhhhh..." sesini boğazını yırtarcasına çıkartıyordu. Arkadaki sessizdi. Aslında birşey yapmamıza gerek yoktu çünkü

öndeki 10-15 günde nasıl öğrenmişse en etkili sesle korunma yöntemini uyguluyordu. Deniz'in emekleme konumu devam ediyordu. Ama merkezinde yavru kediler olan ve güvenlik mesafesi iki metre olan bir çember üzerinde el ve ayakları yardımıyla döndükçe halıda iz bırakıyordu. Ben de bu izleri halı tüylerinin yattığı yönde düzeltiyordum ve güvenlik mesafemi "kışhh..." sesinin şiddetine göre en az iki metre, en çok üç metre arasında koruyordum ve bu arada eşime belki de henüz kesin kararını vermemiştir diye ağız yoklama soruları soruyordum. "Deniz bunlar çok kirli/Deniz dikkat et pençe atabilir/Deniz ikisini ayırmayalım/Anneleri ne çok ağlıyordur şimdi!"

"Süleyman süt getir".

Komposto kasesinin içindeki sütü oklava yardımıyla şövalye kıkıruğun önüne kadar sürdürdüm. Aslında küçücük bir kıkıruktan korkmamam gerekiyordu. Sonunda süt dolu komposto kasesi şövalye kıkıruğun önündeydi. Ama nafile... Bu kıkıruku açlıktan ölse bizi orada istemiyor. Sütü koklamadı bile. Arkadaki de başlamasın mı kışhh demeye. Kışh'ın şiddeti az ama öğreniliyor. Öğrenilirse durum iki kat kötü olacak.

"Deniz bunlar sincaba benziyor. Komşuya geri verelim, hemen annelerine geri götürsün."

"Süleyman sen ne diyorsun? Duymadın galiba anne kedi apartmandan sürülmüş. Üç yavrudan birini apartman sakinlerinden biri sahiplenmiş. Eğer geri giderlerse sonları meçhul."

Dönüp durmaktan yorulduk. İki saat boyunca emekleme konumunda baş yukarıda duruyor. Deniz, "Ah ne olurdu bizi sevselerdi", ben," bu çok doğal annelerini istiyorlar. Zaten yavru kediler içgüdüsel olarak..." diyerek koltuklarımıza geri çekildik. Bu arada öndeki kıkıruku göz açıp kapamaya kalmadan masanın az ilerisindeki uzun büfenin duvarla birleştiği yöne, oradan da büfenin arkasına tüydü. Arkadaki miyavlasın mı kışhılasın mı bilemeden ozon gibi açığa çıktı ve garip garip etrafa bakakaldı.

"Şimdi birini yakaladık" demedik birbirimize seslice, ama bakiştık, dercesine. Bakmak anlatımını da öğrenmiş şövalye kıkıruku 10-15

günlükken. Saklandığı yerden kafasını uzattı, diğeriyle gözgöze geldi, diğeri nasılsa anladı ve o da büfe duvar arasındaki oduğunu zannettiğim boşluğa sıvıştı. Aslında kabahat ben-de. Büfe duvara tam yapıştırılmalı. Yoksa oraya tozlar dolar, silemezsin, kalem-kaşık-şeker düşer alamazsın, kılıkuyruklar girer- çıkar-mazsın.

"Süleyman ne müthiş şeyler di mi?" demek acaba ikisini de sahiplenelim mi demek? Yok canım, daha birlikte düşünüp karar vermedik ki birini almaya, ikisini de alalım. Yoksa... Biri zaten alındı da...

"Deniz hayvancıklara eziyet ediyoruz. Annelerini arıyor zavallılar..."

"Sokakta daha çok eziyet çekerler."

"Ama onlar alışmış öyle yaşamaya."

"Ben daha iyi yaşatırım onları."

"Onları mı?"

"Deniz apartman dairesine hapis olurlar. Dış dünyayı göremezler. Kedi olduklarını unuturlar yazık değil mi?"

"Ben dışarı çıkartırım, gezdiririm, çok rahat ettiririm. Di mi şeker şeyler, canlarım..."

"Kıhhhh..."

"Gel, bakalım şu güzellere Süleyman. Şu büfeyi biraz çeksene. Büfe çok ağır. İçi porselen çeyizlerle dolu. Kaldırarak çekilmez. Kaldırmadan halıya sürterek çekersen iz yapar."

Duvarla büfe arkası arasında 10-15 derecelik bir açıklık yapabilirsem kılıkuyrukları görürüz.

Teori pratik uyumsuzluğu kendini gösterdi. Destek noktasının ucu duvara çarptı, duvar kadığı yırtıldı, büfenin kağıdı yırtan ucu yırtılan kağıdın altındaki sıvadan etkilenince çatladı ve açığı 30-35 dereceyi buldu. Ve içeride kıyamet koptu, çeyizler tuzla buz oldu. Güçlü ve zayıf kışlamaların ardı arkası kesilmiyor.

Komşumuz kapıyı çalalı 3 saat geçmiş. Biz hâlâ...

"Deniz geri verelim şunları."

Mutfak eldivenin giydim. Battaniyeyi aldım. Deniz öteki battaniyeyi istemiş, gittim değiştirdim. Projeye göre kılıkuyruklar bu yumuşak ve tüylü battaniyenin altında huzur bulacaklar, ben de mutfak eldiveni ile şeker şeyleri kucağıma alacaktım. Battaniye üzerlerine kapanınca sesleri kesildi. Battaniyeyi kaldırıncaya kışlamayı beceremeyen olup biteni umursamaz şekilde ötekine "Ne yapıyorsun? Niye keyfini bozuyorsun? Otur oturduğun yerde" der gibi bakıyordu.

"Süleyman bu kız bizi beğendi galiba."

"Bence çok nazlı. Görüyor musun yalanmaya başladı."

Böyle bir hareketin nazla değil gamla ilgisi var ama ağzımdan öyle çıktı.

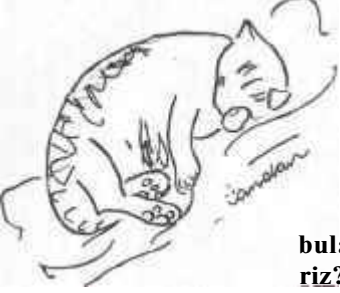
Kapı çaldı. Burun güvenlik mesafesini hayli fazla tutan komşumuz "Ne oldu? Seçtiniz mi?" diye sordu.

Bence seçmedik seçildik. Biz artık Nazlı'nın insanlarıydık.

**Süleyman-Deniz
Erdoğan**

Veterinere Soralım

Veteriner Hekim İlhan Gököl bu sayımızda, İstanbul'dan yazan Dilemre Durmuş'un sorularını yanıtlıyor:

Yolculuğa çıkmadan önce kedinize uyku hapi vermenin bir zararı olur mu? Uzun yolculuklarda tuvalet ihtiyacı duymaması ve mide bulantısı çekmemesi için neler yapabiliriz? Yurtdışı yolculuklarında pasaport gerekiyor mu? Uçak ile seyahat etmeleri mümkün mü?

Kedimin tırnakları dökülüyor. Yerine yenileri çıkar mı?

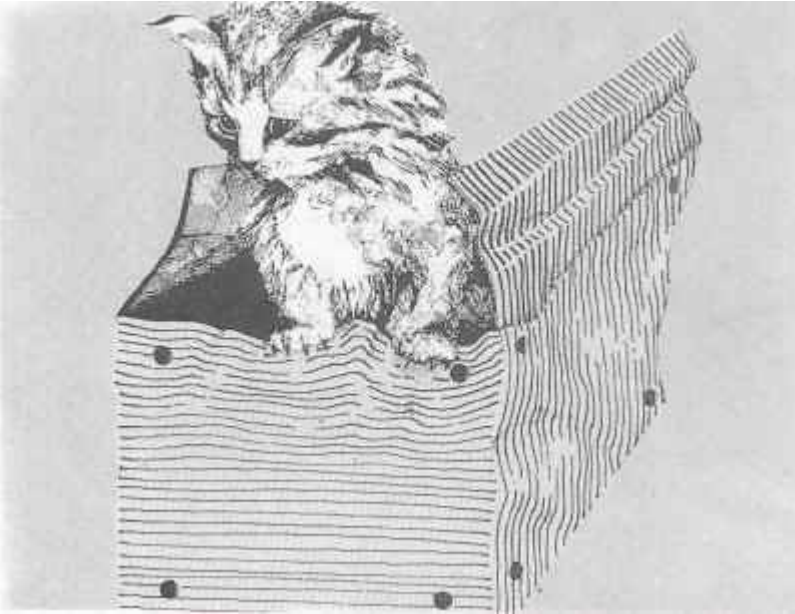
Kediniz yavruysa, kalsiyum ya da E vitamini eksikliğinden tırnakları dökülüyor olabilir. Kalsiyum ve E vitamini takviyesi yapın. Eğer yetişkin bir kediyse, tırnaklarının dökülmesi normal. Bu olay kediniz doğada yaşamadığından kaynaklanmaktadır.

Eğer kediniz hiç dışarı çıkmıyorsa, tırnaklarını belli aralıklarla veterinerinize kestirin. Ayrıca, evde tırnaklarını bileyebilmesi için ona vernikli bir kütük hazırlayabilirsiniz.

Kedimize beş ay süreli pire tasmaı taktık. Ara sıra oynarken tasmayı yalıyor, bir zararı olur mu?

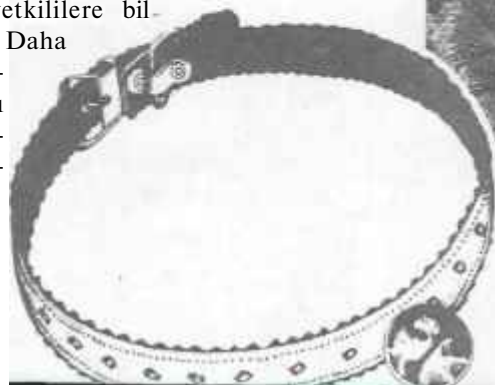
Pire tasmaları zehirlidir. Kedinin boynuna takarken, parmağınız kadar bolluk bırakarak takınız. Taktıktan sonra ellerinizi yıkamanız gerekir. Fazla olan kısmı kesin.. Fazlalıklar kesilir ve tasma yeteri kadar sıklıkta takılırsa, kedinizin tasmayı yalamasının da nispeten önüne geçmiş olursunuz.

Zaten, kediler kendilerine zararlı olacak bir alışkanlığı çok uzun süre devam ettirmezler. Yalnız kedinizin bebekleri varsa, doğumdan önce tasmayı çıkarın ve tekrar takmak için yavruların iki aylık olmasını bekleyin.

Kedinize 1/4 tablet uyku ilacı vermenin zararı olmaz. Ancak yine de ne tür bir tablet ve miktarı hakkında veterinerinize danışmanız gerekli. Eğer yolculuğa çıkmadan önce kedinize bir süre yemek vermezseniz, yani midesini boş bırakırsanız tuvalet ve mide bulantısı sorununu halletmiş olursunuz.

Yurtdışı seyahatlerinizde veterinerinizin tanzim edeceği bir belgeye ve sağlık sertifikasına ihtiyacınız olacaktır. Uçakta kedinizi bir kutu ya da sepet içerisinde yanınıza alacaksınız hiçbir mahsuru yok. Ancak, kargoya verecekseniz, yetkililere bildirmeniz gerek. Daha doğrusu, yetkilileri, kabinin ısı ve basıncı konusunda uyarmanız gerek.

Sevdiğim Kediler: **ATOM**

Yaz geceleri açık hava sinemasından dönerken, eve arkadaki tarladan geçerek gitmek bize daha kestirme gelirdi. Tarla ekili de olsa sürülü de olsa, ortasında her zaman bizi kentin kenar yollarına götüren bir patika bulunurdu. En önde ben, sonra kardeşim ve annem, en arkada da babam. Evimiz ta ötede, kıvrılarak uzanan patikanın ucunda, karanlıkta yanyana duran dört küçük kutudan biriydi. Ay, bu kutuların çatılarını ve bacalarını aydınlatırdı. Eve biraz yaklaşınca yerde, işte orada, ay ışığında uçuşur gibi pırıldayan bir tüy demetinin salına salına bize doğru geldiğini görürdük. Bu Atom'du. Atom benim kedimin adıydı. Sarı uzun tüylü kuyruğunu dimdik tutup havada uçuşturarak dolaşmayı severdi. Ve o bizi, her sinema dönüşümüzde, tarlanın ortasına kadar gelip işte böyle karşılardı. Yolun gerisini, kucağımda, omuzumda ve başımda dolaşan mırıltılar içinde yürürdüm.

O günlerde her yerde, hep onun adı geçiyordu. Sinemada, dünya haberlerinde, radyolarda... Atomdan iyi bir şey gibi söz edilirdi. O bir bombaydı. İkinci Dünya Savaşı'nı sona erdiren bir bomba. Doğrusu ne atomu ne de bombasını yeterince bildiğim söylenemezdi. Ama dostuma Atom adını koymuştum işte. O her yaptığım işe burnunu sokar, beni merakla izler, geceleri de yatağımın ayak ucunda uyurdu. Güzel günlerdi.

Bir gün o kentten, o güzel günlerden ve Atom'dan ayrılmak zorunda kalınca canım çok sıkılmıştı. Babamın görev yeri değiştirili-

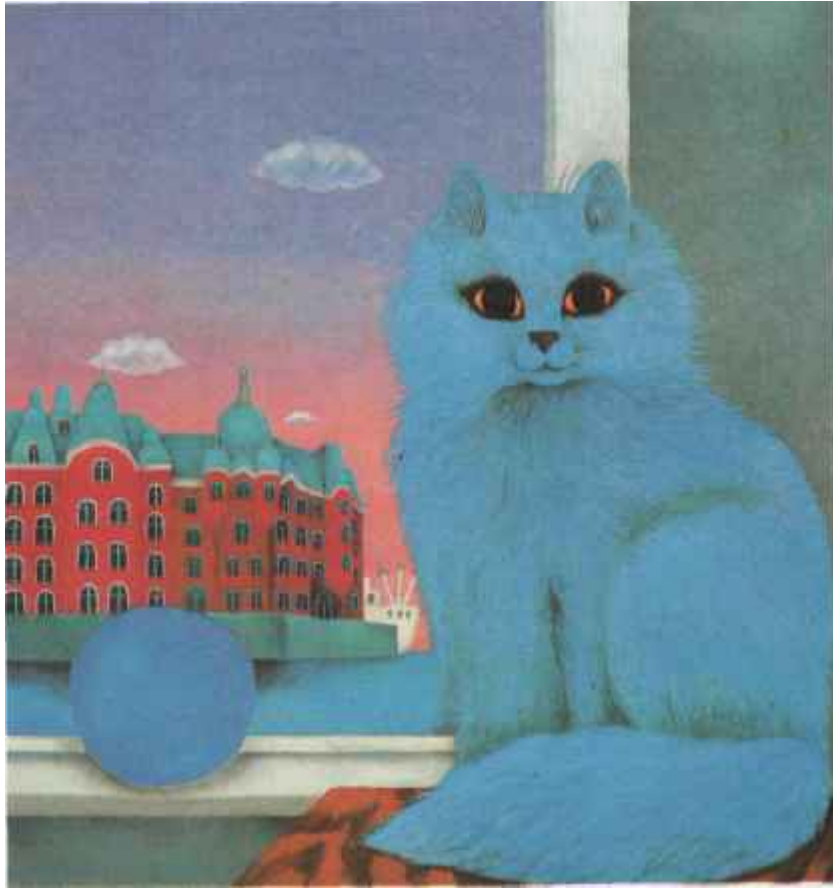
yor ve aile işte yine uzak kentlere doğru yollara düşüyordu. Atom bizimle gelemez. Yapılacak en iyi şey onu, onu seven birilerine vermek. Öyle diyorlardı ve öyle yapıldı. Gittiği yolu görüp geri gelmesin diye bir torbaya konuldu ve kentin öbür ucundaki yeni evine götürüldü.

Evde her gün eşya toplanıyor, sandıklar, denkler hazırlanıyor, iplerle sıkı sıkı bağlanıyordu. Yine bir kutuyu iple bağlamaya çalışırken,

koca bir denğin üstünde beni ilgiyle izleyen Atom'u görmeyim mi? Nasıl sevindim... Yeni evinden kaçmış, bir hafta sonra gelip bizi bulmuştu. Ama ne yazık ki Atom yine aynı biçimde yeni evine postalandı. Bu kez ertesi sabah geri geldi. Bir ara kapının önüne çıktığımda onu gördüm. Tarlanın ta öte ucunda, patikadan eve doğru koşuyordu. Sabah güneşiyle sapsarı yıldız gibi parıldayan uzun tüylü koca bir kuyruk, havada dalgalana dalgalana bana doğru yaklaşıyordu. Anladım, yolu öğrenmişti artık.

Evdeki tüm eşya arabaya yüklendi.

Ben arabanın arkasına ters oturdum, ayaklarımı arkaya sallandırdım. Araba bir sarsıntı ile kalktı, tıngır mıngır yola koyuldu. Ters ters gidiyordum. Önümdeki yol geriye doğru uzadıkça ev, evler, tarlalar, güzel günler küçülmeye başladılar. Evler, çatılı, bacalı dört küçük kutu gibi oldu. Güneş çatılarda şöyle bir parladı. Arabada, önümden akıp gerilere giden yol boyunca Atom'u düşündüm. Dostumu.. Onu, yola çıkmadan önce yine yeni yerine göndermiştik. Acaba bir daha geri dönüp geldi mi? Bilmiyorum.

Tan Oral

O, Şimdi Anne!

Kedinizin 'flört' dönemi sona erdiğinde, çiftleşmesi başarılı olmuşsa, tekrar kızgınlık göstermeyecektir. Hemen ardından da hamilelik belirtileri başlayacaktır. Hamile kalmamışsa, 2-3 hafta sonra tekrar kızgın döneme girecektir.

Hamilelik süresi ortalama 9 haftadır. Ama çiftleşmenin tam ne zaman olduğunu bilmiyorsanız doğum tarihini tahmin etmek zordur. Meme uçlarının pembeleşmeye başlamasından itibaren kedinize 6 hafta tanıyın.

Hamilelikle ilgili olarak veterinerinize danışın. Kedinizde bağırsak paraziti (tenya veya solucan) olabilir ve ilaç vermek gerekebilir. Ayrıca kedinizin dengeli beslenmesine dikkat

edin. Vitamin ve mineral tabletleri (özellikle kalsiyum) verin. Bunun yanı sıra, yavrular büyüdükçe, kedinizin kalınbağırsağında basınç artacağından kabızlık olabilir. Bunu gidermek için yemeğine birkaç damla saf zeytinyağı veya hintyağı katın. Doğum yaklaştıkça, karnı büyüdüğünden, kediniz tuvaletten sonra anal

bölgelerini temizlemekte zorluk çekebilir. Temiz bir bezi ılık suya batırmak yoluyla kendiniz temizleyebilirsiniz.

Hamileliğin ortalama süresi 65 gün olduğu halde, doğum bu süreden bir hafta önce veya bir hafta sonra gerçekleşebilir. 58 günden önce doğan yavrular ya ölü ya da çok zayıf doğarlar. Bu da genellikle düşük olarak nitelenir. 71 gün sonra doğan yavrular ise normalden çok büyük olur ve yine ölü doğarlar. Büyük yavruyu doğurması çok zor olacağından, kedinizin 71. günü dolduğu halde herhangi bir doğum belirtisi yoksa, hemen veterinerinize danışın.

Aslında çoğu dişi kedilerin doğurması hiç zor değildir ve sahibinin yardımına nadiren gerek duyarlar. Yavru kediler kuyruk tarafından doğarlar. Bu gayet normaldir; ters geliyor demek değildir. Ters pozisyon diyebilmek için yavrunun önce ayaklarının dölyoluna girmesi

gerekir. Böyle bir durumda bile, kediniz yardımsız doğum yapabilir.

Doğum Yaklaştıkça

Kedinizin doğum vakti yaklaşıncaya, içindeki 'gizli saat' hormon salgılayan beze, doğumu başlatması için sinyal gönderir. Kediniz telaşlı gözükür ve tuhaf bir şekilde miyavlar. Yemek yemez ve yardım ister gibidir. Kendine sakın sessiz bir köşe aramaya başlar. Hiçbir yerde rahat edemez ve uzun bir süre aynı yerde kalamaz. Onu doğum için hazırladığınız yere götürün (bazen, o sizi götürecektir). Kafasını ve sırtını okşayın. Ona tatlı ve rahatlatıcı sözler söyleyin. Gerçi, kediler asırlardır bu işi yardımsız yapıyorlar. Yine de, kediniz dostça bir sese çok minnettar kalacaktır.

Doğumun ilk devresi

Bu devre yaklaşık 6 saat sürer ve rahim ağzının açılıp rahimde yavru zarı ucunun doğum kanalına girmesiyle başlar. Hemen ardından gelen istemsiz kasılmalar, yavru kedinin dış dünyaya yolculuğunu başlatır. Kasılmalar başladığında hamile kedinizin nefes alıp vermesi hızlanır, nefesi kesilecekmiş gibi olur ve aralıksız ama ıstırsız bir biçimde guruldanmaya başlar. Vajinasından bir miktar beyaz, jelöz kıvamında bir sıvı aktığı görülür, bazen de biraz kan gelebilir.

İkinci Devre

İkinci devre 10-30 dakikadır ve en fazla 90 dakika sürer. Bu devrede anne kedi çıkmaya

Gebelik Belirtileri

- Hamileliğin 3. haftasında meme uçları pembeleşir ve hafifçe şişer.
- Yavaş yavaş kilo almaya başlar, yavru sayısına bağlı olarak 1 veya 2 kilo olabilir.
- Karnında şişkinlik meydana gelir. Yavruları yoklamak için sakın karnını 'mıncıklama-yın'. Çok zararlı olabilir.
- Davranışları değişir - 'anaç' olur.
- Diğer hayvanlarla mümkün olduğunca ilişkisini keser, biraz da saldırganlaşır.

başlayan yavru ve zarın etkisiyle istemli kasılmaları (ıkınma) başlatır ve böylece kasların istemsiz kasılmasına destek olur. İkınmalar önce 15-30 dakika arayla olur. Dişi kedi genital organını yalamaya başlar ve doğum 'yatağından' hiç kalkmaz. Bundan hemen sonra gri renkli bir kabarcık gözükür. Bu yavruyu saran zarın bir kısmıdır. Daha sonra, ıkınma aralığı 15-30 saniyeye düşer. Zarın görünen kısmı büyür ve

içindeki yavrunun bir parçası görünebilir. Son birkaç ıkınma hareketiyle dişi kedi yavruyu dışarıya iter ve yavru zarı yırtılarak yavru dışarı çıkar.

Üçüncü Devre

Yavru çıkar çıkmaz zar ve plasenta da dışarıya atılır. Yavrular doğar doğmaz anne kedi yavrularını yalamaya başlar. Böylece yavruya yapışmış olan zarı ortadan kaldırmış olur. Göbek bağına ısırarak kopartır ve plasentayı da yer. Mümkünse anne kedinizin plasentayı yemesini önleyin. Çünkü bazen kabızlığa veya ishale yolaçabilir. Yerse de dert etmeyin, çünkü ona fazla bir zararı dokunmaz.

Herbir yavrunun doğumu ayrı olup, her biri üç devreden oluşur. Her yavru kedinin zarı ve plasentası ayrıdır. Sadece aynı yumurta ikizleri için durum farklıdır. İkizler, aynı zarı ve plasentayı paylaşırlar.

Doğumlar arası süre 5 dakikadan 2 saate kadar uzayabilir. Bazen anne kedi yavruların bir kısmını doğurduktan 12-24 saat sonra geri kalanını doğurabilir.

Böyle bir durumda veterineri çağırarak gerekebilir. Eğer birinci partide yavrular kısa aralıklarla normal doğmuşsa, anne kedi de halinden memnun görünüyorsa, (yavruları emziriyor ve yemek yiyorsa) meraklanacak bir şey yok demektir. Ama ıkmalar devam ediyor ve anne kedi

ıkmaktan yorgun düşmüş bir halde ise, durum ciddidir. Hasta bir anne kedi genellikle dinleniyor gibi değil, yorgun ve ilgisiz gözükür. Ama bazen bunu ayırt etmek zordur. Dolayısıyla, anne kedi bariz bir biçimde doğum işlemi bitirmemişse ve son yavrunun doğumundan beri 2 saat geçmişse hemen veterinerine danışın. Doğum bittikten sonra yavru kediler meme emmeye hazır dırlar. Onların bir memeye sıkıca yapıştıklarından emin olun. Bol besinli ve koruyucu olan ilk sütü (colostrum) almaları şarttır. Doğumdan sonra yorgun düşen anne kedinin dinlenmesi gerekir. Genelde ertesi gün normal bir biçimde yemek yemeye ve su içmeye başlayacaktır.

Bundan sonrasını anne kediye bırakın. O herşeyi sizin yardımınız olmadan yapacaktır. Yavruların çekiciliği ne kadar dayanılmaz da olsa onları yanından alıp sevmeye kalkışmayın. Aşırı bir tepki göstermese bile bu onu huzursuz edecektir. Unutmayın o şimdi sizin biricik kızınız değil, sorumluluk sahibi bir annedir.

Anne Adayına Yer Hazırlamak

Doğuma 2 hafta kala, kedinizi fazla dışarı bırakmayın ve ona doğum için bir yer hazırlayın. Genelde karton kutu iyi bir tercihtir, bakkaldan alacağınız herhangi bir karton kutu ideal bir doğum yeri olacaktır. Alt kısmına gazete veya kolayca değiştirilebilecek bir yaygı koyduktan sonra üstüne temiz bir örtü serin. Kutuyu evin, sıcak ve sakın bir köşesine koyun. Eğer kediniz başka bir yer tercih ederse kutuyu oraya yerleştirin, kutudan başka bir yer seçerse, yaygıyı ve örtüyü oraya yerleştirin.

Doğum

Kedi: En ideal hamilelik yaşı nedir?

Vet. Hek. Ahmet Tahiroğlu: 1.5 yaşından sonraki dönem, yani 18 aylıken. Aslında sokak kedileri bu konuda çok şanssız. Doğal yaşamda ilk sikluslarında (reglide) hamile kalabiliyorlar. Bu vahim durum biz hekimlerin karşılaşmak istemediği ve fakat maalesef önüne geçemeyeceğimiz türden hamileliktir.

Ev kedileri bir erkek kediyle çiftleştirilecek ve yavru isteniyorsa mutlaka 1.5 yaş sonrası beklenmelidir. Kemik ve kas yapısının gelişimi ancak bu dönem sonunda tamamlanmış olur. Daha önceki dönemde doğum kanalı, çatısı (pelvis) tam oluşmadığından güç doğum şekillenebilir. Hamilelik döneminde annenin vücudunda gerekli olan mineraller ve vitaminler yavruların gelişimi için kullanılacağından, azalacaktır. Aşısız bir annenin ise özellikle virüs ve bakterilere karşı direnci az olacaktır. Septisemi ya da bakteriyemiden kaynaklanan mikrobik bir zehirlenme ortaya çıkabilir.

Enfeksiyonlar erken doğuma veya yavru ve annenin ölümüne neden olabilir. Karın kasları tam olarak gelişmeyen annelerde yeterli ıkmama olmadığından herhangi bir nedenle ölen yavrular dışarı atılamaz. Buna bağlı olarak endometrit (uterus iltihabı) oluşabilir, anne kedinin hayatı tehlikeye girebilir ve hatta ölebilir de.

Hamilelikte dikkat edilmesi gereken rahatsızlıklar nelerdir?

Dişi kedinin hamile olmadan önce sağlık muayenesinin ve aşılarının yapılması gereklidir. Paraziter invazyon denilen bağırsak parazitleri (solucan veya tenya) ve ektoparazitler (pire, kene) eğer varsa, vücuttan arındırılması gerekir. Çünkü bu tür iç parazitler memeden süt yoluyla yavruya geçebilir. Doğduktan bir ay sonra bu parazitler yavrularda görülebilir ve bu kansızlığa, besinin yeterince sindirilememe-sine, dolayısıyla gelişim bozukluklarına neden olabilir. Hamilelikte vücudun ürettiği bazı hormonlar vücudun savunma mekanizmasını kuvvetlendirir. Dolayısıyla hamilelik öncesinde kedinin iç ve dış parazitlerden arındırılması, ağızda çürük diş olmaması ve sindirim bozukluklarının bu-

Hamilelik yaşı ne olmalı? Hangi koşullarda zorluk çıkıyor? Ne yapmalı, ne yapmamalı? Veteriner Hekim Ahmet Tahiroğlu'na sizin için sorduk.

lunmaması gerekir, hamilelik döneminde parazit ilacı kullanılması gerekirse kullanılacak ilacın veteriner tarafından seçilmesi gerekir.

Kediler hangi koşullar altında doğumda zorluk çekebilir?

Annenin çevre şartlarının doğuma uygun hale getirilmesi gerekir. Doğum yapacağı yer sakın, sessiz, insanlardan uzak köşeler olmalıdır. Bu nedenden dolayı sokak kedilerinin durumu risklidir. Sokakta her tür tehlikeye açık olduklarından doğum yapan anneye dışardan herhangi bir müdahalede bulunulursa, anne korku ve acıdan dolayı ıkmamaz ve henüz doğurmadığı yavruların da annenin de hayatı tehlikeye girer.. İkinci olarak hi-

Doğumdan sonra Veterinere Danışmanız Gereken Durumlar

- Kedinizin bariz bir vajinal kanaması varsa,
- Renkli, beyaz ya da kötü kokulu vajinal bir akıntısı varsa,
- Uyuşuk, donuk ve kansız gözüküyorsa,
- Doğumdan sonra 12 saat geçtiği halde yemek yemiyorsa,
- Hala ıkmıyorsa ve sık sık nefes alıyorsa,
- Huzursuz gözüküyorsa,
- Ateşi varsa,
- Bebekleriyle hiç ilgilenmiyorsa.
- Kusma ve/veya ishali varsa,
- Memelerinden süt gelmiyorsa.

pokalsimin yani, doğumun sonuna doğru ortaya çıkacak kalsiyum eksikliği nedeniyle dişi kedi ıkınamayabilir. Bu yüzden hamilelik döneminde annenin beslenmesine özellikle kalsiyum açısından dikkat etmek gerekir. Bu du-

rum genellikle çok erken ya da geç yaşta ortaya çıkan gebeliklerde görülür. Ayrıca çok yavrulu (7-8'den fazla yavru) doğumlarda karın hacminin büyük olması ıkınmayı engelleyebilir. Bütün bunlara rağmen, travmatik nedenler dışında düşük olasılığı azdır. Ayrıca çığ gıda ile beslenen kediler bu gıdaların yeterince sindirilememesi sonucu besinlerin kalın bağırsaklarda uzun süre kalması ve karın hacmini daraltması hamileliğin son döneminde güç doğumlara neden olabilir. Hamilelik döneminde annelere kolay sindirilebilir türden yiyecek verilmelidir. Et verilecek ise, muhakkak beyaz et(tavuk ve balık) tercih edilmeli. Kabızlık olasılığı ortadan kaldırılmalıdır.

Sorun çıkarsa veteriner gelmeden önce ne yapılabilir?

Veterinere danışmadan hiç bir şey yapmamak gereklidir. Veterinere danışarak; yırtılmayan zar steril bir makasla kesilip keselerdeki sıvı çıkartılabilir, yavru çıkarken çıkan kısımlardan çok dikkat edilerek yavru çekilebilir. Ancak bu tür sorunlu durumlarda biz veterinerler esas olarak annenin sağlığını dikkate alırız. Çünkü annesiz bir yavrunun yaşama şansı çok azdır. Güç doğum şekillenmişse sezaryen şarttır. Tekrar ediyorum, veterinerine danışılmadan yapılacak iyiniyetli bir müdahale çok büyük sorunlara yol açabilir.

Hamile kedi evdeki diğer hayvanlardan rahatsız olur mu?

Olur. Korumaya yönelik annelik içgüdüğü çok güçlü olduğundan özellikle erkek kedilerden çok rahatsız olurlar. Aslında erkek kedi yavru yemez ama hayvanların yavru koruma güdüğü insanlardan çok farklıdır. Bu nedenle mümkün olursa hayvanın üzerindeki gerginliği atmak için diğer kedilerin uzaklaştırılması yararlı olur. Özellikle evde var olabilecek diğer köpek ve kedileri anne kedilerin hisminden korumak gerekir.

Her ne kadar önceden arkadaş bile olsalar anne kediler hamilelik ve lohusalık döneminde karşı ırka son derece saldırgan olabilirler.

Kedilerin bazen yavrularını yedikleri söylenir.

Anne kedi sağlıklı veya özürlü olan yavrularını yiyebilir ya da ölüme terk edebilir. Bu durum kedi sahibi tarafından farkedildiğinde o yavrular anneden uzaklaştırılmalıdır. Anne bu tür yavruları yerse de, annenin ve diğer yavruların sağlığı açısından bir sakıncası yoktur. Böyle bir durumda anne kediye müdahale etmemek yararlı olacaktır. Annelik içgüdüleri kedi ırkları arasında farklılık gösterir. Bu nedenle bazı anneler yavrularını doğumdan sonra terk edebilir. Bu davranışın temel nedenlerinden biri yemek peşinde koşmak zorunda olmalarıdır. Özellikle sokak kedileri çevre şartlarının olumsuzluğu nedeniyle yavrularını bırakabilir. Evde beslenen kedilerin ise temelde böyle bir sorunları yoktur. Ama bazı aşk meraklısı ev kedileri de çok küçük yavruları terk edebilir. Bu nedenle doğumdan sonraki ilk haftalarda dışarı bırakılmaları yararlı olur.

Doğum sonrasında anne kediye nasıl yardımcı olunabilir?

Doğumdan yorgun çıkan anne ancak ilk 24 saat sonra kendini toparlayabilir. Yavru zarlarını tamamen temizleyemeyebilir, yavrularla yeteri kadar ilgilenemeyebilir. Sezaryen sonrası anestezi etkisi nedeniyle de benzer şeyler olabilir. Eğer yavrular memeyi bulmakta zorluk çekiyorlarsa onlara yardımcı olabilirsiniz. Çünkü ilk süt ya da 'ağız sütü' (Colostrum)

çok önemlidir ve mutlaka her yavru tarafından alınmalıdır. Bu doğumun hemen sonrasında olması gerektiği için anne yavrularıyla ilgilenemeyecek kadar yorgunsa kedi sahibi bu konuda yavrulara yardımcı olabilir. Bazen memede tıkanmalar olabilir. Böyle bir durumda vücut sıcaklığındaki suyla yapılacak pansuman kanalların açılmasını sağlayacaktır.. Yine doğumdan çok yorgun çıkan annelere ağızdan süt, beyaz peynir ve şekerli çiğ yumurta sarısı ve vitamin tabletleri elle yedirilmelidir.

Doğum sonrasında tüy dökülmesi ya da benzer rahatsızlıklar olur mu? Ne tür önlemler alınmalıdır?

Doğumdan sonra tüy dökülmesi doğaldır. Anne kedi yavrularını beslerken kalsiyum, D vitamini, A vitamini ve fosfor kaybeder. Bu kayıplar derinin tüy tutabilme özelliğinin azalmasına yol açar. Bu geçici bir durumdur. Bazen, stresten caynaklanan tüy dökülmeleri ortaya çıkar. Kedi hassas ve içgüdüleri güçlü bir hayvan olduğundan strese yol açacak faktörlerin çevresinden uzaklaştırılması gerekir. Annelik döneminde stresin etkisi çok artar. Doğum sonrası tüylerin dökülme süresinin uzaması halinde veteriner hekime başvurulmalıdır.

Tamtaramtam

Yüzüne bile bakmam bundan böyle, işte o kadar. Alçak adam. Terbiyenin te'sini beklesin dursun bakalım benden. Dün bir tekme savurdu, hâlâ böğrüm acıyor.

Elimi yüreğime koyup yemin ederim ki dün hiçbir yaramazlık yapmadım. Ne mutfaktan birşey arakladım ne de başka birşey- e hadi oldu olacak yüreğimi büsbütün açayım size. Ara sıra mutfaktan birşeyler aşırđığım olur benim de, ama bunu yapmayan bir tek kedi söyleyebilir misiniz bana? Kapının arkasında asılı duran eski mutfak filesini bile çekiştirmedim. İtiraf etmeliyim ki bazı minik eğlen- celere ben de heves ederim ama sağda solda

numun dibinde bir oraya bir buraya zıp zıp zıplıyordu bir bilseniz. Zevkten çıldırdım, önünde parendeler atıp etrafında döne döne oynamak isteğiyile patilerim kaşındı durdu. Geldim mutlaka haberini alırdı "bizimki", ve de diskurunu çekerdı: "Gördüğün herşeyi yapmak zorunda mısın? Bu kadar aç gözlü ol-

Bana küfrederken kullanmayı en çok sevdiğı söz, "aç gözlü!"

Ne zaman kafası bozuk olsa bana patlar. Deli ediyor beni bu haksız durum. Ben kimlere patlamalıyım acaba kafam bozulduğunda?

dolanıp eski bir çarşı filesini pırtıklamak mıdır yani eğlenmek şimdi! Zamanla bıktırır o da.

Birkaç gün önce komşu eve yaptığım bir yıldırım ziyaret sırasında benekli kediyi beyaz kir topla oynarken görmüştüm. Nasıl da havalara zıplayıp dansediyordu. Topu yakalargibi yapıyor, oyuncuktan bir an tutuyor, sonra elinden bırakıveriyor, ah nasıl da bur-

Onun gözünde ben, bu incitici davranışlara cevap verebilme durumunda olmayan geri zekalı bir canlıdan başka neyim ki!

Diyelim geldi bana bir tekme patlattı. Ee, Ne olur yani? Kim cenaze töreni düzenler bir kedi için? İstenirse yeni bir kedi bulunur, her taraf kedi dolu. Dünya istemediğın kadar kedi dolu. Şu bizim fırında bile hiç yoksa üç kediyiz. Üçümüzün de alnında insan elinden bes-

Tsiang Tse

"Mandarinler Ülkesinden
öyküler" mış
Çeviren: Müfide Pekin

lenmek yazılı. Bazen düşünüyorum da, keşke diyorum, dünyadaki bütün kediler geberse de o zaman görürdük bakalım nereden kedi bulup okşarlardı!

Aman bacaklarını açarak kafasını arkaya atıp da şöyle bir gerilmesin, surat konserveden çıkmış balık kuyruğu gibi simsiyah, gözler faltaşı, bakışlarını tavana dikmesin, kanepeye bezgin uzanmasın. O zaman bil ki yüzde bin-beşyüz ya keyfi limonidir ya da kafasında müthiş bir şeytanlık kuruyordur. Böyle anlarda yanında kimsenin bulunmaması en iyisi. Dün bir an için dalgaya düştüm ve küüt! yedim tekme.

Her üç günde bir iki kez bunalıma girer ve her seferinde, her krizi tuttuğunda, bir kızılca kıyamet kopar ki hiçbir şey yerli yerinde kalmaz. Ve bir anda, öyle pat diye, ben daha neye uğradığımı henüz anlamadan, hadi bakalım yine gülücükler, yeniden herşey süt liman. Aynen kedi dalaşı: Esersin, yağarsın, iki dakika sonra herşey biter. Zamanla uçkağitlerini öğrendim, arkadan ne gelecek biliyorum: Palavra, bol gürlüğü, ortada birşey yok. Kendi kendine işkence ediyor zavallı, hepsi bu.

"Mimi."

Hah işte, çağırıyor. Tabağıma vuruyor, yemek vakti. Balığın kokusu burnumun direğini sızlatıyor, salyalarım akıyor, farkındayım. Hayır huzurumu bozmasına izin vermiyorum, kıpırdamıyorum yerimden, dişlerimi sıkıyorum.

"Mimi!"

İşte bir daha. Böyle kımıldamadığımı görünce hafifçe karnıma vurur, koltuk altlarımı gıdıklar: "Aman efendim, pek de şımarıkmiş kedimiz, balığı bile lezzetli bulmuyor."

Laf! Balıkmiş. Ciddi olalım lütfen, şimdiye kadar balığın karın kısmından bir parça verildi mi acaba bana? Hep kafa, hep kuyruk. Balık kafasıyla, balık kuyruğuyla geçen tüm bir yaşam.

Dediğine bakılırsa, kuyruğu da olsa, kafası da olsa balık değil miymiş yediğim sonuç olarak. Yanlış anlaşılacak istemiyorum. Bir talebim

yok aslında. Beni balık kafasıyla, kuyruğuyla beslemesi şüphesiz çok doğal, gerçekte olması gereken de bu. Efendi olan o, elbette balığın etli kısmı üzerinde birazcık hakkı olacak. Ne yani, kafayla kuyruğu kendi yiyip gövdeyi mi bana bırakacaktı? Böyle bir şey yapsaydı, delirdi mi acaba diye düşünürdüm. Benimle böyle konuşurken sesinin tonunu beğenmiyorum, hepsi bu. Sanki bana balığın gövdesini vermiş de, ben memnun olmayıp sızlanıyormuşum gibi yapıyor. Sanki iyilikten anlamazmışım gibi. Dünyanın kendileri için yaratıldığını sanıp habire şişinen tiplerden değilim herhalde! Bana yakışmayan numaralara yatmaya ömrümde hiç itibar etmedim. Yerimi bilen bir kediyim ben.

Çizgi halindeki gözlerimi hafif aralıyıp soğuk soğuk süzüyorum onu. Yüzü balık göbeği gibi parlıyor. Eminim, bugün keyfi yerinde. Onu çok iyi tanıyorum. Belki başkalarının yanında ciddi takılabilir ama ben onu helada oturmuş bir yandan börek atıştırırken de gördüm. Benden birşey gizlemesine gerek yok. Ayrıca bir insan beyinsiz bir hayvandan neyini gizler ki? Sonuç olarak pekala bilir ki boynuma davul asıp mahalle mahalle dolaşarak sırlarını anlatamam. İnanıyorum ki çoğu insan, (kadınlar ve çocuklar da dahil buna), kendilerini izleyen gözlerden uzak oldukları durumlarda (hatta anahtar deliğinden gözet-

lenmek de dahil buna) dışarıya gösterdiklerinden çok farklı bir surat takınırlar. Bu yüzden karanlığı severler. Rol yapmak zorunda olmadıkları dört duvarları arasında dertlerden uzak, yalnız kalmayı isterler.

Peki sıkıntılarını boşaltamadığı zaman ne yapacak? Yapacağı tek şey gelip bana işkence etmek. Gözlerime sigara dumanı üfleyecek, burnuma kâfur akıtacak, ağızıma tükürecek, dilime biber salçası sürececek. Ya da örneğin, kafamdan tutup havada sallıyacak beni, başı-

mı bir o yana, bir bu yana koca bir vida gibi döndürecek, ta ki çatır çutur sesler gelip ben, boynum mu kırıldı yoksa diye ciddi korkulara kapılana dek. Acıdan avaz avaz bağıracam o zaman ben de, sağa sola vahşice saldıracağım, kurtulmak için arka ayaklarımla tepineceğim, bu arada o patilerimi dövecek, çaresizliğim karşısında gülmekten kırılacak.

Tabii arada bir birbirimizle harika vakit geçirdiğimiz de olmuyor değil. Bazı zamanlar dikkatimi çekmek için yere ritmik hareketlerle vurur parmak uçlarıyla. Ben vücudumu tostoparлак yaparım, iyice konsantre olurum, ve şimşek gibi fırlarım yerimden. O elini bir anda havaya kaldırır, ben mükemmel bir atlayışla havaya, en cesur rüyalarımdaya bile göze alabileceğimden daha yükseklere ziplarım. Krallar gibi övünürüm yaptığım. Aslına bakarsanız parmak uçlarının artık benim için en ufak bir çekiciliği kalmamıştır. Başarıda yakalarsam parmaklarına şöyle hafifçe bir dokunurum, sonra geri döner ikinci deparım için hazırlanmaya başlarım. Bir daha atlarım, sonra bir daha, ve her fırlayışında canlılığımı, zekamı, içimdeki yaşama gücünü ve yeteneklerimin tükenmeyen pınarını duyumsarım ruhumda. Şöyle duygularla dolup taşarım: gerçek, katıksız bir kediyim ben, ne onun şamar oğlanı ne de ona bağımlı yaşamak zorunda olan bir tembel yaratık. İşte böylesi anlarda herşeyi, bana bütün yaptıklarını affedesim gelir. Kin tutamam. Şunu kesinlikle iddia ediyorum ki yeryüzünde benden daha asil ruhlu kedi yoktur.

Ne var ki bu hoş oyunların ardından aniden hava değişir. Fırtına patlar. Beni tuttuğu gibi zifiri karanlık helaya

kilitler. Umutsuz miyavlamalarıma hiç kulak asmaz.

Haykırır dururum orada, çünkü korkarım. Karanlıktan değildir korkum. Bizler için gündüzmüş, geceymiş fazla farketmez. Günü geceden adeta iki ayrı dünya varmışçasına ayrıran insanların tam tersiyizdir biz.

Ama o dapdaracak helada, etrafta bir leğenden başka hiçbirşey olmayan o yüksek tavanlı yerde! Eğer oyalanacak hiçbir şeyin yoksa başlarsın düşünmeye. Beni korkutan da işte, düşüncelerimin beni nerelere sürükleyeceğidir. Bu yüzden canhıraş bağırır dururum. Hiç olmazsa böylece yapacak birşeyim olur, böylelikle denetleyemediğim düşüncelerimin dehşetinden uzaklaşmış olurum.

Duvarlarda mı birşey var, yoksa cinler mi bastı burayı? Böyle zamanlarda miyavlayan bu sesin kendi sesim olmadığı duygusuna kapılırım. Ancak bir psikanalistin bilinç altımın derinliklerinde araştırıp bulabileceği olaylar on kat büyüyerek geri döner, yankılanır. Tanırım! Korkum nasıl da büyüyor! Korkum büyüdükçe çığlıklarım da büyüyor. Çığlıklarım arttıkça korkum da artıyor. Tüylerim diken diken. Yalvarırım biri açsın şu kapıyı, ne isterse yaparım, ayağının paspası olurum.

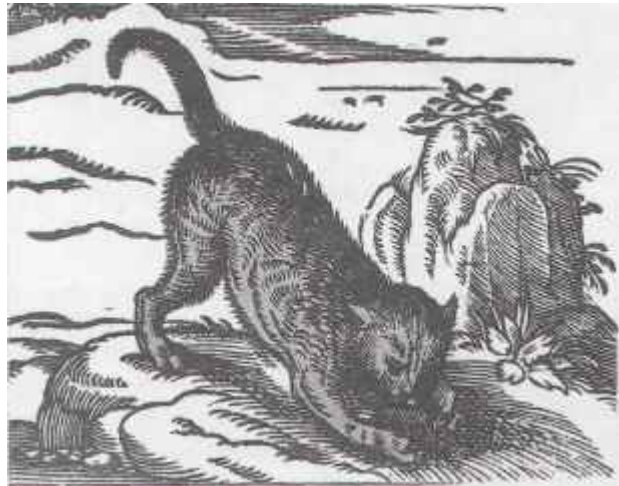
O yerinden kalkar, Pekin Operasının ünlü melodisini mırıldana mırıldana uzaklaşır: "Dün gece bir düş gördüm. Tamtaramtam, tamtaram-tam, tamtaram-tam... Tamtaramtam taramtam..." Bu sırada hâlâ tamtaramtam! Aman susmuyor da bir türlü. Heh heh! Gayet iyi biliyorum ki tek bildiği şarkı bu. Üstelik sadece tek satırını. Ve de kimbilir kaç yıldır aynı melodiyi söyler durur. Eminim annem de, onun annesi de katlanmışlardır habire aynı şeyi dinlemeye. Mutlaka benim çocuklarım da, onların çocukları da yetişip dinlerler. Acaba yine fazla şey mi istiyorum? Yine abartılı bir "aç gözlü" mü oldum? Yalnızca bir tek şarkının bir tek satırını söylemeyi bilen birini suçlamak niye? Pekin Operasının solisti değil ya canım, ayrıca ben o tek satırı bile söyleyemiyorum ya! Karısı onu seviyor, oğlu söz dinliyor, şarkı bilirmiş bilmezmiş, bana ne allahaşkına?

Buyrun yine başlıyoruz. Burnumu çimdikli-

yor. Patimle elini hafifçe ittirirken, kuvvetlice hapşırıyorum. O beni boyuna çimdikliyor. Sepetten fırlasam kaçsam, biryerlere gizlensem, başarabilir miyim acaba? Kuyruğumdan tuttuğu gibi bir öne bir arkaya sallaya sürükleye getirir beni geriye. Aaah, çok acır kuyruğum. Ellerini ısırırım, yalancıkdan tabii, ama o kızgınlıktan kudurup basar şaplağı suratıma. İçeri süzülürüm ben de. Üstün olduğum alanı iyi bilirim, burda beni asla yakalayamaz. Bir süre bu aralıktan devam ederiz kavgamıza.

Bu arada ne kadar zaman geçti bilmiyorum, içim geçmiş. Hava kararmış, ışıklar yanmış, midem gurulduyor. Hiç yolu yok, gizlice dışarı süzülüp balık kafasıyla kuyruğunu gövdeye indireceğim. Yemeğimi yerken kendimi aşağılayacağım, gülünç bulacağım. Benden uzak durmasını istediğim bir efendinin yemeğini yiyiyorum. Öte yandan, uzlaşmazsam eğer, kim benim balık kafasını, balık kuyruğunu sağlayacak her gün? Aman ortası da olmayıversin canım balığın. Ayrıca dördüncü kattaki Kantonlulardan da ödüm kopuyor. Bir lokmada yutarlar beni. Benekli kedi uyardıydı bir keresinde: "Dikkatli ol, dördüncü kattaki Kantonlular herşeyi yiyorlar. Ne bulurlarsa artık, tarla faresi, yılan, maymun. Kediye haydi haydi yerler!"

İyi öyleyse, burada sessiz sessiz otururum. Fazla şey isteyen sonunda elindekini de yitirir. Ne derlerse desinler sahibim son tahlilde o kadar da kötü biri değildir. Evet evet, hatta aslına bakarsanız bayağı iyidir.

Kırmızı Top

Annem iki kardeşim ve ben bahçeli bir evde yaşıyoruz. Babam biz doğmadan çok önce annemi terk etmiş, daha sonra annem onu bir kere, uzak bir mahallede, çöpleri karıştırırken görmüş. Buradaki rahat yaşamı bırakıp da sırf özgürlük uğruna bu hallere düşmesi ne kötü. Neyse biz herhalde babamızı hiç tanıyamayacağız.

Bugün de bahçede kardeşlerimle oynamaktan sıkılınca, karşı evde oturan arkadaşşıma gittim. Evimizin önündeki caddeyi geçerken deli gibi gelen bir araba az daha bana çarpacaktı. Kendimi kaldırıma zor attım. Anlamıyorum, nasıl olur da beni gördüğü halde yavaşlamaz! Neredeyse özellikle ezmeye çalıştığına inanacağım. Gerzek!

Bahçe kapılarından geçtiğimde arkadaşımı kırmızı bir topla oynarken buldum. Bu topu ona çok uslu olduğu ve yemek seçmediği için ödül olarak almışlar. Valla ne yalan söyleyeyim, bana böyle on tane top alsalar, yine de karnıbahar yemem. Onunla yaşit olmamıza rağmen, benden daha iri olmasını sanırım buna borçlu. zaten mahallede herkes onu "dobiç" diye çağırır. Dobiç'le ben çok iyi anlaşırız. Bazen öteki mahallede gezmeye bazen de mezarlığın yanındaki dutlukta kuş avlamaya gideriz. Doğrusu bugüne kadar hiç kuş avlayamadık ama yine de çok eğleniyoruz.

Dobiç geldiğimi görünce hemen topu bana doğru yuvarladı. Ben de aynen bir kaleci gibi uçup, onu yakaladım. Sonra saatlerce kırmızı topun peşinden koşup durduk. En sonunda yorgunluktan dilimiz bir karış dışarda, çimenlere yığılıp kaldık. İşte en sevdiğim şey de bu. Yani, oynayıp yorulduktan sonra, sıcacık güneşin altında, mis gibi toprak kokan çimenlere uzanmak. Tam böyle keyifle yatıyorduk ki aralık kalan bahçe kapısından içeri, kocaman, simsiyah bir sokak köpeği girdi. Ben köpeklerden çok korkarım. Köpek hırlayarak üzerimize doğru koşmaya başlamaz mı. Dobiç'le

yerimizden fırladık, arka tarafa son sürat koşuyoruz. Aaaa!! Bir de ne görelim, köpek bizim peşimizi bırakmış, Dobiç'in kırmızı topuyla oynuyor.

Kara köpek, topla oynarken biz de kendimizi güvenceye almak için, bahçe duvarının yanındaki ıhlamur ağacına çıktık, oradan onu seyrediyoruz. Bir süre sonra topu ağzına aldığı gibi bahçeden çıktı gitti. Tabii biz de arkasından. Hem topu kaptırmak istemiyoruz, hem de köpekten çekiniyoruz. Bu takip iki sokak öteye kadar devam etti. İkinci sokağın köşesinde topu ayaklarının dibine bırakıp bize doğru dönerek "Hadi kolayca gelin de alın" der gibi alaylı bir şekilde baktı. Tam bu sırada yanımızdan geçen yaşlı bir adam eğilip benim başımı okşadı:

"Ne şeker şeysin sen."

Hemen bunu fırsat bilip:

"Şu köpek topumuzu çaldı, n'olur bize yardım edin", diye yalvardım. Adam sanki söylediğimin hiçbir önemi yokmuş gibi:

"Yerim senin o dilini," dedi. Sonra tekrar başımı okşayıp yoluna devam etti. Kara köpek de bizi daha çok çileden çıkarmak için topla oynamaya başladı. O sırada Dobiç'in aklına fikir geldi. O, köpeğin üzerine doğru koşacak, sonra da hemen ara sokağa dalacaktı. Tabii köpek onu kovalamaya başlayınca, ben de gidip topu alacaktım. (Dobiç çok hızlı koşar. Mahallede hiçbirimiz ona yetişemeyiz.) Sonra, tekrar onların bahçesinde buluşacaktık. Dobiç müthiş bir hızla kara köpeğin üzerine doğru fırladı. Aralarında çok az bir mesafe kalmıştı ki kendini ara sokağa attı. Kara köpek de büyük bir hırsıyla peşinden gitti. Bir anda gözden kayboldular. Ben tam topa doğru gidiyordum ki, köşeden bütün mahallenin peşinden koştuğu sarışın kız çıktı. Yavaş yavaş topun yanına geldi. Onu uzun uzun inceledi. Yüreğim ağzıma gelmişti. Bütün arkadaşlarım gibi ben de onunla konuşabilmeyi ne çok hayal etmiştim. İşte şimdi karşımda duruyordu. Başını

toptan kaldırıp, o badem gözlerini bana dikti:

"Bu top senin mi?"

"Benim", deyiverdim.

"Beraber oynayalım mı."

Sevinçten uçarak kabul ettim. Topu alıp postane binasının arkasındaki arsaya gittik. Onunla oynarken mutluluktan adeta sarhoş oldum. Saatlerin nasıl geçtiğini hatırlamıyorum. Artık gitmesi gerektiğini, annesinin merak edeceğini söylemese daha da aklımın başıma geleceği yoktu. Yanağını yanağıma dokundurup:

"Şimdilik hoşçakal," dedi, "yarın gene topunu al da buraya gel, oynayalım, olur mu?"

Sadece başımı sallayabildim. Arkasından bir süre baktıktan sonra birden aklıma Dobuş geldi. Aman Allahım! Tamamen unutmuşum. Zavallı acaba köpekten kurtulabildi mi? Eğer eve kaçabildiyse, saatlerdir beni bekliyor demektir. Kim bilir bana ne kadar kızmıştır.

Döndüğümde beni bahçelerinin duvarında bekliyordu. Suçlu suçlu topunu ayaklarının dibine bıraktım.

"Sen hainin tekisin" dedi.

"Çok özür dilerim ama inan aklım başımda değildi."

Küskün bir sesle:

"N'oldu?" dedi.

"Şu herkesin peşinden koştuğu sarışın kız var ya. Onunla oynuyordum."

Heyecandan duvardan düşüp:

"Sarmanla mı yani?" diye sordu, gözleri faltaşı gibi ve kulakları dimdik bir vaziyette. Bütün olanları anlattığımda:

"Şanslı hergele." dedi. "Söyle bakalım onun en çok neresini beğeniyorsun?"

"O görkemli kuyruğunu tabii ki. Bir de incecik narin sesiyle bir 'miyaaaav' deyişi var ki, bitiyorum."

"İyi o zaman oğlum, sana bir kıyak yaparız," dedi. "Mart geldiğinde bizim damı ayarlarız."

Suratına bir pençe salladım. Evlerinin etrafında da dört tur kovaladım. Sonra gidip bahçedeki mama kabındaki Avrupa bisküvileri de afiyetle yedim. Oh olsun sana kıskanç Dobuş.

Sizden Size...

Sevgili Kedi okurları,

İşte üçüncü sayı ve tekrar beraberiz. Sevindirici olan üçüncü sayıda da mektuplarınızın hızının kesilmemesi. İlginizin sürekliliği, derginin sürekliliği anlamına geliyor. İlk sayıda ki mektuplarınız genellikle kutlama içerikliydi. Ama şimdi, üçüncü sayıda, derginin yayın hayatına başlamasıyla beraber çok uzun süreli bir birlikteliğin temellerinin atıldığını fark ediyoruz. Kediseverler dergimizin sayfalarında birbirlerini gelişmelerden ve başlarına gelenlerden haberdar ediyorlar. Ancak, yine aynı sınırlılıklar devam ediyor ve yazılarınızı yerimizin darlığı nedeniyle kısaltmak ve bir çoğunu ileriki sayılarda yayınlamak üzere saklamak zorunda kalıyoruz. Ama bildiğiniz gibi Kedi'nin iç sayfalarında da sizden gelen yazılara yer veriyoruz. Bu yazıların sayısının gittikçe artması ise tam amaçladığımız şeyin;; bu derginin hayvanseverlerin dergisi haline gelmesinin, gerçekleştiğini gösteriyor bize. Hepinize ve bu arada bize de teşekkürler.

Kedi'ciler

" Kedi mecmuasını çıkarmakla, büyük bir eksikliği giderdiğiniz için size çok teşekkür ederim. Hepsı evimde doğmuş bulunan onsekiz adet kedim var. Kedilerimin hepsinin ismi vardır. Kendileriyle devamlı Almanca konuştuğum için, Türkçe bilmezler. Bu nedenle, seksenaltı yaşındaki anneme kedilerim sebebi ile Almanca öğrenmek kısmet oldu. Herbirinin ayrı ayrı, çok enteresan

" Sevgili Kediseverler,

Geçenlerde Bukowski'nin Metis yayınlarından çıkan "*Kasabanın En Güzel Kızı*" adlı öykü kitabını okuyordum. Gözüm ilk anda "*Hür Hayvanat Bahçesi*" başlıklı öyküye takıldı. Bir solukta okuduğum bu öyküyü size de tavsiye ederim. Kaçırmayın! "

T. Gürsoy/İstanbul

rim. Oteller, kuaförler, ihtiyaçlarını karşılayabilecek dükkanlar, daha neler neler...

Yalnızca onlara evlerde bakmakla kalmayıp, polis köpeği, kar köpeği, ve kör köpekleri gibi insanlara yardımcı olacak şekilde yetiştirebilmişler. Bu olay ülkemizde yaygın değil. Erzincan'daki deprem felaketinde bile eğitilmiş İngiliz köpekleri getirildi. Bu olayın ülkemizde olmaması ve bizim belediyelerimizin zehirledikleri köpekler, bir felakette ta İngiltere'den yardımımıza koştular ve bir çok kişinin hayatını kurtardılar.

Biz hâlâ o zavallı ayıları oynatalım, kedilerin kuyruklarına teneke bağlayalım ve köpeklerimizi zehirleyelim... 55

Tunca Aytar/ Edirne

"Merhaba Kedi'ciler,

Derginizin çıktığı ilk zamandan beri tiryakisiyiz. Yani, kedim Şıla, Beyazı ve ben! Evet, benim birbirinden güzel iki kedim var. Onları çok seviyorum. Böyle bir dergileri olduğu için son derece mutlu olduklarını belirtmemi istediler.Kedi dergisi aradığımız, özlemimizi duyduğumuz bir dergi oldu. Özellikle, ikinci sayısında yer alan 'Gülhane Parkı' meselesi çok can alıcı ve bir o kadar üzüntü verici bir konu. Bence orası kapatılmalı, hayvanların bakışlarını derginizde gördüğüm zaman göz yaşlarımı tuta-

özellikleri var. "*Bitte stehen sie*" dediğim zaman, masanın üzerine çıkarak otururlar. "*Bitte schlafen sie*" dediğim zaman ise yataklarına giderler. Daha bunun gibi neler neler.... "

A. Halim Özügurlu/Gebze

" Sayın Kedi'ciler,

Almanya, Amerika, İngiltere gibi gelişmiş bir çok ülkede hayvanların önemi çok büyük. Hemen hemen her on evden sekizinde kedi veya köpek besleniyor. Onlar için yapılmadık hiç bir şey kalmadı diyebili-

madım.. Sırf 3-5 tane , basit, saygı ve sevgiden yoksun insan topluluğunun hayvanların üzerine yedikleri kuruyemişlerin çöplerini atmaları, tükürmeleri ve hiç görmedikleri şeylermiş gibi bakmaları hayvanlık onuru açısından utanç verici. Şahsen ben kendi adıma insanlığımın utanıyorum. Bence bizim hayvanlardan öğreneceğimiz çok şey var. Hiç değilse hayvanları sevmesek de onlara dokunmayalım, canlarını yakmayalım. Bu da olmaz çünkü, bizim halkımız kuyruk çelmeye, taş atmaya hatta gözlerimle gördüm tüfekte ateş etmeye bayılır! Zaten bunlar insan karakterinin baş özellikleri. Sanırım hayvanlar da insan deyince bunu anlıyor. Bu, sokaklarda bizlerden uzak durmalarından belli. Hayvanları aptal sanmamız da bir o derece yanlış, bence birlikte yaşayabilirsek bize geri kazandırabilecekleri insani duygular olabilir: Paylaşmak, sevmek, anlaşmayı bilmek, saygı duymak gibi. Ayrıca, şunu belirtmek istiyorum: Ne zaman hayvanlar için bir şey yapılması düşünülse o kadar çok sorun var ki, hayvanlara gelinceye kadar diye düşünülüyor. Dün-

yanın, çevrenin, düzenin korunması için insanlar hayvan sorununu öncelikle çözmelidirler. Çünkü, doğa bir bütündür ve bu bütün, hayvan bitki, insan üçlüsüyle oluşur. Böyle bir derginin çıkmasının en iyi yönlerinden biri benim gibi insanların içini dökme fırsatını yakalaması olsa gerek. Sözlerimi, yani yazımı 'Ay' filminden bir cümle ile bitirmek istiyorum: " En korkunç şey 'öldürmek' değil, 'yaşamaya' mahkum etmektir."

Teşekkürler Kedicik, yayın hayatında nice başarılar dileğimle.... "

Elbi Üstel/İstanbul

66 Kedimin ismi, Bütün Rus kedileri gibi Mırka. Çağrıldığında Mırk diye cevap veriyor. Ancak Mırka'mız, beklenmedik şekilde hamile kaldı. Sizin aracılığınızla yavrulara yeni evler bulabilir miyiz ?

(Soyak Sitesi, Libade Caddesi, 31. Blok, No 562,Göztepe / İstanbul)"

Dilemre Durmuş /İstanbul

66 KEDİ

Oyunculuğu ve kurnazlığıyla adeta bir tilki,

Aman, bazan da kullanır pençelerini kaplan gibi

Bu arada hırsızlığıyla da meşhurdur, tabii.

Dokunduğunuzda ise unuttur size hemen üzüntülerinizi

İşte, bu mucize hayvan kedi..."

Aslı Arusan/Manisa

" Sevgili KEDİ'ciler,

Düşlediğimiz bir olayı gerçekleştirdiğiniz için, bütün hayvanseverler özellikle kediciler adına sizi yürekten kutluyorum. Kapağından, içeriğine kadar, resimlerinden, sloganına, baskısına kadar tümüyle ilk sayı olmasına rağmen benim için çarpıcı ve doyurucuydu.

Çocukluğumdan, daha doğrusu doğduğumdan beri kedilerle içiçe yaşadım. Okula kadar bana eşlik eden de vardı, sabah beni saatinde

M. İ. / İstanbul

uyandıranı da vardı. Üç gün ateşlenip yatağımda, başucumdan ayrılmayana da vardı. Şimdi de üçbuçuk yıldan beri dünyamı şenlendiren, tüm varlığıyla bir dişi tekirim var. Sanki kedi kılığında bir insan ya da insan ruhu taşıyan bir kedi. Benim konuşmalarımı duygularımı anlayan, saygılı, vahşi ve aynı zamanda da otoriter.

Adı Boncuk. "

Sema Şen/Erenköy

<TAŞLAMA

Dört tak tak iki bak bak

Kaytan bıyık,dimdik kulak

Yakışıklı güzel tekir

Çizgilerin birer şiir. "

Sabah Şendil/Üsküdar

" Merhaba Kedi dergisine emeği geçenlere ve okuyanlara!

Eşim ve ben kedileri çok seviyoruz. Bizim de bir Ankara kedimiz var. Adı PAMUŞ. *Pamuş 19 Mart'ta iki yaşını tamamladı. Onun için evde pasta yapıp yaş gününü kutladık.*

Çektığımız resimlerden bir tane de size gönderiyorum. "

Ayten Turgat/İzmir

" Sevgili Kediciler,
Derginizi büyük bir zevkle okudum,

sizleri tebrik ederim. İnşallah insanlarımız biraz insafa gelir. Annelerin babaların eğitimsizliğinden hayvan düşmanı bir nesil yetişiyor. Sokaklarda insanlarla etmekten bıktık. Apartmandan devamlı şikayet ediyoruz. Bahçede kuşlara ekmek verdiniz, kedilere yemek, su koydunuz diye kıyamet koparıyorlar. Biz artan yemekleri, ekmekleri hayvanlara veriyoruz. Şayet bu suçsa caymaya hazırız. Benim insanlardan ricam; lütfen yemek artıklarını çöpe değil hayvanlara verin.

Biz ailece hayvanlara aşığız, çocuklarımız da öyle. Bana ilk sordukları çocuğun yok mu da bu kadar hayvana bakyorsun diye. Benim üç çocuğum, annemem 5 çocuğu, annemem de 2 çocuğu var. Ama hepimiz hayvan delisiyiz. Ailece delisiniz diyorlar, desinler. O da kabul ama lütfen hayvanları sevsinler, korusunlar."

Feriha Eyüpoğlu/Kadıköy

Yeni MarkeT^{TE}

HER ŞEY VAR!
Hem de 24 saat...

 şarküteri

 bakkal

 manav

 butik

 oyuncak

 kitabevi

 gazete bayii

Yeni MarkeT'te ne yok?

"Satılan Mal Geri Alınmaz" gibisinden tatsızlıklar YOK.
Çevreyi kirleten ve doğada çözünmeyen naylon poşetler YOK.
Yok, YOK!

Yeni MarkeT'te her şey var!
Ayrıca: Kalite, ucuzluk, güler yüz ve temizlik... 24 saat aralıksız hizmetinizde olan Yeni MarkeT'te aradığınız her şeyi, her an bulacaksınız.
Dilediğinizde, evlere servis yaparak biz size her şeyi getiriyoruz.

Hepsi bir arada

Kaptan II Tatil Köyü • Marmara Ereğlisi • Tekirdağ

DÜNYADA, GÜNDE 4 MİLYON KÖPEK ve KEDİ ROYAL CANIN İLE BESLENİYOR

Kedi Kuru ve Konserve Mamaları
Üreticiler İçin Profesyonel Seri
Koruyucu ve Askeri Köpek Yemleri
Pet Shop Serileri
Yavru Mamaları
Ekonomik Ambalajlar

beaphar

Vitaminler
Renkli - Parfümlü Pire Tasmaları
Kuş İlaçları
Şampuan, Sprey, Tuvalet Alışkanlığı Yaratan Parfüm
Veteriner, Sağlık Ekipmanları (Parazit, İshal vb.)

ROYAL CANIN ve BEAPHAR İthalatçısı ve Türkiye Dağıtıcısı: PENTA Evcil Hayvanlar Ticaret Ltd. Şti.

Toptan Satış Mağazası: Bahariye Caddesi İleri Sokak 13/2 81310 -İstanbul • Telefon: (1) 346 57 60 • Telefax: (1) 347 41 60

Perakende Satış Mağazaları: Pet Shop 1 • Bağdat Caddesi Ogün Sokak 288/1 81060 - İstanbul

Pet Shop 2 • Bahariye Caddesi. Şair Latifi Sokak 9-A 81310 - İstanbul • Tel: 338 47 31